

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПВНЗ «МІЖНАРОДНИЙ ЕКОНОМІКО-ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ АКАДЕМІКА СТЕПАНА ДЕМ'ЯНЧУКА»
Економічний факультет
Кафедра економіки та фінансів

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ СТУПЕНЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ МАГІСТРА
УПРАВЛІННЯ НЕПРИБУТКОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ**

Виконала:
студентка економічного факультету
групи 11- ЕЕД
спеціальності 051 «Економіка»
Калашнікова Людмила Валеріївна

Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Коваль Лариса Антонівна

Рецензент:
Голова правління кооперативу
Коваль Вадим Володимирович

Рівне-2023

УДК 330.65.005.93

КАЛАШНИКОВА ЛЮДМИЛА ВАЛЕРІЇВНА
УПРАВЛІННЯ НЕПРИБУТКОВИМИ ОРГАНІЗАЦІЯМИ В
СУЧАСНИХ УМОВАХ

В магістерській роботі проведено дослідження діяльності неприбуткових організацій. Проаналізовано фінансово-господарську діяльність гаражно-будівельного обслуговуючого кооперативу «ХХХ». Доведено, що підвищення ефективності управління неприбуткових організацій потребує постійного вдосконалення теоретико-методологічних засад організації та здійснення контролю за збереженням майна, раціональним використанням ресурсів, достовірністю ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності такими суб'єктами.

Запропоновано напрямки оптимізації витрат та удосконалення управління на основі підвищення контролю діяльності та розробки комерційних проєктів.

Ключові слова: неприбуткові організації, обслуговуючі кооперативи, аудит, контроль, комерційна діяльність неприбуткових організацій

KALASHNIKOVA LYUDMYLA VALERIEVNA
MANAGEMENT OF NON-PROFIT ORGANIZATIONS IN MODERN
CONDITIONS

In the master's thesis, a study of the activities of non-profit organizations was carried out. The financial and economic activity of the garage-building service cooperative "XXX" was analyzed. It has been proven that increasing the efficiency of management of non-profit organizations requires constant improvement of the theoretical and methodological foundations of the organization and the implementation of control over the preservation of property, rational use of resources, the reliability of accounting and financial reporting by such entities. Directions for optimizing costs and improving management based on increased control of activities and development of commercial projects are proposed.

Keywords: non-profit organizations, service cooperatives, audit, control, commercial activity of non-profit organizations.

ЗМІСТ

	ВСТУП	4
РОЗДІЛ 1	ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ	9
1.1.	Проблеми правового регулювання неприбуткових організацій	9
1.2.	Формування та розвиток обслуговуючих та виробничих кооперативів	20
1.3.	Загальна характеристика оподаткування та звітності в управлінні виробничим кооперативом	28
	Висновки за розділом 2	37
РОЗДІЛ 2	ОЦІНКА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГАРАЖНО-БУДІВЕЛЬНОГО ОБСЛУГОВУЮЧОГО КООПЕРАТИВУ «ХХХ»	39
2.1.	Організаційно - правова характеристика кооперативу	39
2.2.	Фінансово – економічна діяльність кооперативу	41
	Висновки за розділом 2	50
РОЗДІЛ 3	НАПРЯМКИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ НА ГБОК «ХХХ»	52
3.1.	Удосконалення фінансово-господарського обліку та контролю на підприємстві	52
3.2.	Розробка проектів комерційної діяльності кооперативу	66
	Висновки за розділом 3	73
	ВИСНОВКИ	74
	СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	78
	ДОДАТКИ	83

ВСТУП

У підприємницькому середовищі, де все підпорядковано отриманню прибутку будь-якими можливими засобами, сама згадка про неприбуткову діяльність викликає певне здивування. Проте існує низка організацій та установ, діяльність яких від заснування до ліквідації має бути неприбутковою. Мова іде про неприбуткові організації.

Неприбуткові організації найчастіше створені задля високої мети. Надмірна концентрація на благородних цілях залишає питання обліку витрачених коштів без уваги. Дуже часто в таких організаціях навіть не має у штаті компетентного бухгалтера.

Складно уявити, але часто буває, що на всі компенсації за послуги таксі, ресторанів, участі у конференціях для третіх осіб - в таких організаціях відсутні належним чином оформлені накази, авансові звіти. Така ситуація склалась тому, що історично фіскальні органи не перевіряли неприбуткові організації.

Податкові ризики залишаються недооціненими! Але ситуація змінюється. Влада все більш зацікавлена в тому, щоб почати перевірку неприбуткових організацій. Адже у них є гроші, якими можна буде наповнити бюджет.

Головний ризик, який існує у неприбуткових організаціях – це втрата свого привілейованого статусу, виключення з державного реєстру неприбуткових організацій. Це автоматичний перехід на звичайну систему оподаткування. Після чого, всі отримані кошти можуть бути оподатковані податком на прибуток на загальних умовах.

Підвищення ефективності управління неприбуткових організацій потребує постійного вдосконалення теоретико-методологічних засад організації та здійснення контролю за збереженням майна, раціональним використанням ресурсів, достовірністю ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності такими суб'єктами. Через це особливої актуальності

набуває формування єдиних підходів до сутності та видів контролю, що доцільно впроваджувати у неприбуткових організаціях.

Наша держава створює або підтримує створення організацій, що виконують суспільно корисну діяльність і декларує їм свою підтримку, проте як в українському законодавстві так і у літературних джерелах сутність терміну неприбуткової організації обґрунтовано недостатньо. Цікавим є міжнародний досвід, де для визначення діяльності недержавних неприбуткових організацій використовують терміни: недержавні (англ. non-government organizations, NGO); неприбуткові організації (англ. not for profit, non-profit organizations, NPO); приватні волонтерські організації (англ. private voluntary organization, PVO). Наукових розробок, що стосуються неприбуткових організацій недостатньо, і це у свою чергу зумовлює небагаточисельність наукових напрацювань щодо фінансів неприбуткових організацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливості діяльність неприбуткових (некомерційних) організацій досліджували такі науковці: О. А. Клименко, О. Б. Андреева, Ю. М. Жорнокуй, О. П. Гетманець, О. М. Вінник, С. Б. Мельник, А. Красносільська, Н. О. Гура, Ю. Р. Скоробогата, А. А. Халецька, Л. М. Чуприна. О. А. Клименко проаналізував досвід некомерційних організацій у країнах розвинутої демократії (Німеччина, Іспанія, Франція, Японія, Чехія, США тощо). С. Б. Мельник обґрунтувала деякі правові аспекти діяльності некомерційних організацій в Україні. А. Красносільська дослідила умови звільнення громадських об'єднань, благодійних та релігійних організацій, політичних партій та пенсійних фондів від податку на прибуток. Здійснено класифікацію неприбуткових організації, визначено особливості їх діяльності у працях Н. О. Гури. Проблеми обліку та фінансового забезпечення підприємств та обслуговуючих кооперативів не втрачають своєї актуальності та висвітлені у працях вітчизняних учених. У працях Н. Самбурської, Д. Нехайчука В., Голян розглядаються аспекти обліку та фінансового забезпечення на підприємствах, у працях В. Лангазової розкрито питання організації обліку в обслуговуючих сільськогосподарських кооперативах.

У праці Ю. Р. Скоробогата обґрунтовано необхідність впровадження оцінювання ефективності діяльності некомерційних організацій. Л. М. Чуприна у своїх працях дослідила правові проблеми визначення правового статусу неприбуткових організацій відповідно до законодавства України та здійснила порівняльну характеристику законодавства деяких зарубіжних країн.

Усе вищеописане пояснює доцільність та необхідність обраної нами теми дослідження, а відтак і її актуальність.

Метою дипломної роботи є дослідження порядку організації, створення та управління неприбутковими організаціями (а саме виробничими та обслуговуючими кооперативами) з метою обґрунтування напрямів удосконалення управління в сучасних умовах, оптимізації витрат досліджуваної неприбуткової організації.

Для досягнення мети дипломної роботи потрібно вирішити наступні **завдання**:

- Розкрити роль неприбуткових організацій в економіці країни, особливості їх функціонування;
- З'ясувати особливості правового регулювання діяльності неприбуткових організацій:
- Охарактеризувати мету, основні принципи формування та управління виробничим кооперативом;
- Провести оцінку господарської діяльності гаражно-будівельного обслуговуючого кооперативу «XXX»;
- Запропонувати основні напрями оптимізації витрат та удосконалення управління на ГБОК «XXX».

Об'єктом дослідження є процес управління неприбутковими організаціями, а саме виробничими обслуговуючими кооперативами.

Предметом дослідження є економічні відносини, пов'язані з управлінням обслуговуючого кооперативу.

Суб'єктом дослідження встановлено Гаражно-будівельний обслуговуючий кооператив «XXX».

Методологія дослідження. В процесі написання дипломної роботи були використані такі наукові методи, як: спостереження, порівняння, вимірювання, метод експертних оцінок, екстраполяції, сходження від абстрактного до конкретного, абстрагування, аналіз і синтез, індукція і дедукція, економіко-математичного моделювання, прогнозування інші специфічні прийоми і методи.

Інформаційною базою дипломної роботи є чинні законодавчі та нормативні документи України, наукові праці вітчизняних та закордонних вчених з питань організації та управління в неприбуткових організаціях, спеціалізовані періодичні видання, фінансова звітність ГБОК ХХХ.

Наукова новизна одержаних результатів. Науковий результат дипломної роботи розширює та доповнює теоретичні та практичні положення щодо діяльності виробничих та обслуговуючих кооперативів.

Проведене дослідження дозволило систематизувати, доповнити та розвинути теоретичні, методологічні та концептуальні засади організаційно-правових аспектів управління обслуговуючими кооперативами.

Пропонується розробка проектів комерційної діяльності кооперативу, що розширює можливості оптимізації витрат і нарощування доходів для успішного впровадження змін в кооперативі.

Практичне значення отриманих результатів полягає у теоретичному узагальненні та практичних рекомендаціях щодо методологічних аспектів діяльності неприбуткових організацій шляхом здійснення аналізу динаміки та структури надходження грошових коштів; фактичних видатків організації; оцінки результатів фінансової діяльності.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження, що ілюструють його новизну, доповідалися й одержали позитивну оцінку на Всеукраїнській науково-практичній конференції «Антикризове регулювання економіки у 2023 році: теорія та практика в умовах європейської інтеграції України» в Одеському національному університеті імені І.І. Мечникова (м.

Одеса, 17 лютого 2023 року.) Тема доповіді: «Неприбуткові організації як невіддільний елемент громадянського суспільства».

Також, результати дослідження викладені в магістерській роботі, дістали відображення у доповіді на III Всеукраїнській науково-практичній конференції «Актуальні проблеми та перспективи розвитку економіки, управління та адміністрування в Україні» з доповіддю на тему «Розробка проектів комерційної діяльності обслуговуючих кооперативів» (м. Рівне, 07 лютого 2023 року).

Структура та обсяг дипломної роботи. Дипломна робота складається із вступу, трьох розділів, висновків та пропозицій, списку використаної літератури та додатків. Вона викладена на 79 сторінках друкованого тексту, містить 8 таблиць, 8 рисунків, 10 додатків і 61 використаних літературних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ НЕПРИБУТКОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

1.1 Проблеми правового регулювання неприбуткових організацій

Згідно з п.п. 14.1.121 ПКУ неприбутковими вважаються підприємства, установи та організації, основною метою діяльності яких є не одержання прибутку, а провадження благодійної діяльності та меценатства, а також іншої діяльності, передбаченої законодавством.

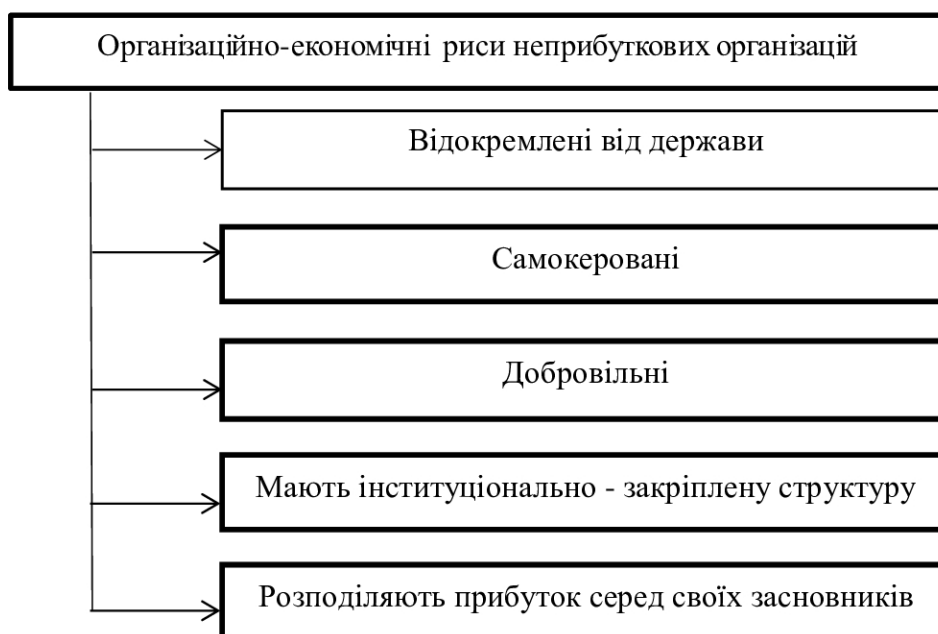

Рис.1.1. Організаційно-економічні риси неприбуткових організацій [17]

Неприбуткові організації тісно співпрацюють з органами державної влади в реалізації цілей соціальної політики держави. Принципами такої взаємодії стають[14]:

1.Соціальне партнерство. Принцип соціального партнерства передбачає налагодження конструктивної взаємодії між органами влади та НПО при вирішенні соціально значимих проблем та наданні конкретних послуг органами влади.

2. Встановлення балансу між державними інтересами та інтересами окремо взятих НПО. Принцип встановлення балансу між державними інтересами та інтересами НПО передбачає встановлення рівноваги, що характеризується оптимальним співвідношенням державних інтересів та інтересів НПО при вироблені та прийнятті рішень.

3. Узгодження інтересів громадян і суспільства, їх гармонізація є визначальною умовою формування громадянського суспільства. Надання рівних можливостей. Органи державної влади діють в рамках такого правового поля, яке надає гарантії для забезпечення рівних можливостей НПО у здійсненні їх основної діяльності щодо захисту прав і свобод людини, а також у сфері надання соціальних послуг. При цьому принцип надання рівних можливостей ґрунтується механізмі прозорості конкуренції.

4. Взаємовідповідальність і обов'язок давати звіт. Діяльність, що спрямована на задоволення суспільних інтересів вимагає як від громадянського суспільства, так і від органів влади відкритості, почуття відповідальності і готовності давати звіт про свою діяльність.

5. Розробка механізмів громадського контролю за діяльністю облдержадміністрації і прийняттям нею рішень, пов'язаних з дотриманням прав і свобод громадян, відкритістю і прозорістю бюджетів і бюджетного процесу передбачає звітність органів влади перед громадськістю в публічній формі. З боку НПО обов'язок давати звіт передбачає необхідність дотримуватися норм звітності.

6. Невтручання у діяльність НПО, за винятком випадків, встановлених законом. Органи влади не втручаються у діяльність НПО і діють за принципом дозволеності лише того, що прямо передбачено законодавством.

7. Участь у вироблені політики, прийнятті рішень та їх реалізації. НПО є каналами представлення існуючих у суспільстві різноманітних інтересів, через які громадяни одержують інформацію і виражають свою думку з приводу планованих рішень.

Діяльність таких специфічних організацій регулюється низкою законодавчих актів, які встановлюють відповідні правила діяльності для неприбуткових організацій того чи іншого профілю. Так, зокрема, діяльність органів місцевого самоврядування, а також установ та організацій, створених органами місцевого самоврядування, регламентується:

- Законом України «Про кооперацію» зі змінами 2023 рік №1087-IV від 10.07.2003, редакція від 15.08.2020р.¹
- Законом України «Про місцеве самоврядування в Україні» від 21.05.97 р. № 280/97-ВР,
- кредитних спілок - Законом України «Про кредитні спілки» від 20.12.2001 р. № 2908-III,
- релігійних організацій - Законом України «Про свободу совісті і релігійні організації» від 23.04.91 р. № 987-XII,
- політичних партій - Законом України «Про політичні партії в Україні» від 05.04.2001 р. № 2365-III,
- громадських організацій - Законом України «Про громадські об'єднання» від 22 березня 2012 року № 4572-VI, оскільки ЗУ «Про об'єднання громадян» втратив чинність у 2013 році, тощо.

Існування та діяльність громадських ініціатив в Україні неможливо уявити без спеціального закону, який би регламентував та уточнював усі нюанси, притаманні неприбутковим організаціям. Закон України «Про громадські об'єднання» визначає ключові особливості роботи неприбуткових організацій та спілок. Саме він дає можливість утворювати неприбуткові організації зі статусом юридичної особи, а також без нього. Організація, що не має статусу юридичної особи, багато у чому обмежена. Проте, і така організація полегшує шлях до здійснення громадських активностей [5].

Законодавство дозволяє неприбутковим об'єднанням створювати відокремлені підрозділи, що в свою чергу надає їм можливість зробити свою

¹ https://urst.com.ua/act/pro_kooperatsiia

діяльність більш масштабною та значущою. Зрештою, організація має можливість вийти на всеукраїнський рівень діяльності, про що теж вказано у Законі.

Важливими є положення про порядок взаємодії громадських організацій з органами державної влади та місцевого самоврядування, а також про порядок їх звітування та розпорядження майном. Звертаємо увагу на те, що законодавство України постійно зазнає змін, і Закон України «Про громадські об'єднання» не є виключенням. Перед кожною реєстраційною дією радимо звіритись з актуальною редакцією закону, розміщеною на офіційних державних порталах.

Не дивлячись на неприбуткову ознаку, громадські об'єднання в Україні наділені правом провадити підприємницьку діяльність[5].

Крім того, їх діяльність регулюється нормами й загальних законодавчих актів, а саме ГКУ, ЦКУ та ПКУ, якщо вони як неприбуткові організації претендуватимуть на податкові пільги, установлені ПКУ [6], [7], [8].

Основною діяльністю для таких організацій є діяльність з надання благодійної допомоги, просвітніх, культурних, наукових, освітніх, соціальних та інших подібних послуг для суспільного споживання, соціального самозабезпечення громадян тощо. Також до основної діяльності неприбуткових організацій належать продаж товарів, виконання робіт, надання послуг, що пропагують принципи та ідеї, для захисту яких створено таку неприбуткову організацію та які тісно пов'язані з її основною діяльністю. Детальніше з тлумаченням терміна «основна діяльність» у податкових цілях можна ознайомитися в п. 157.15 ПКУ[8].

Зрозуміло, що вичерпного переліку цілей створення таких організацій тут навести не вдасться з огляду на їх надзвичайне різноманіття. Водночас цілі створення конкретної неприбуткової організації, а також вичерпний перелік видів її діяльності, які не передбачають отримання прибутку, має бути наведено у статутних документах, розроблених на підставі норм відповідного закону про таку організацію (цю вимогу закріплено абзацом четвертим п. 157.15 ПКУ)[8].

Додатково до цього у статутних документах має бути обумовлено особливий порядок розподілу отриманих доходів та активів неприбуткової організації в разі її ліквідації, відповідно до якого майно ліквідованої неприбуткової організації має бути передано одній або декільком таким організаціям відповідного виду або зараховано до бюджету. Цей момент закріплено в п. 157.13 ПКУ за деякими винятками, до обговорення яких, як і до питання ліквідації неприбуткової організації, ми ще повернемося[8].

Особливістю неприбуткових організацій є некомерційний характер їх діяльності. У спеціальних законах, що регулюють діяльність таких установ (організацій), як правило, прямо вказується, що вони здійснюють свою діяльність без мети отримання прибутку. У зв'язку з цим виникає цілком закономірне запитання: чи може неприбуткова організація здійснювати господарські операції?

Такі організації, хоча вони й є неприбутковими, мають право здійснювати господарські (прибуткові) операції: у нормативно-правових актах України заборони із цього приводу немає. Більше того, деяким неприбутковим організаціям навіть прямо дозволено здійснювати такі операції. Так, зокрема, у ст. 86 ЦКУ передбачено, що непідприємницькі товариства (споживчі кооперативи, об'єднання громадян тощо) та установи можуть поряд зі своєю основною діяльністю здійснювати підприємницьку діяльність, якщо інше не встановлено законом і якщо ця діяльність відповідає меті, для якої вони були створені, та сприяє її досягненню[7].

Отже, щоб неприбуткова організація могла здійснювати підприємницьку діяльність, необхідне виконання таких умов [7]:

1. Дозвіл на проведення господарських операцій повинен міститися в нормативно-правовому акті, відповідно до якого вона здійснює свою діяльність.
2. Неприбуткова організація повинна здійснювати господарську діяльність тільки для досягнення мети, для якої її було створено. Це, у свою чергу, означає, що проведення господарських операцій має бути не

систематичною діяльністю, а певною мірою винятком серед неприбуткових операцій, які в цьому випадку вважаються «звичайними».

3. Перелік господарських операцій, які як виняток планує здійснювати неприбуткова організація, слід перелічити в її статутних документах.

Форми некомерційних неприбуткових організацій розрізняються за наступними ознаками [16]:

- по цілям створення, а саме: громадські релігійні організації об'єднуються на основі спільності їх інтересів для задоволення духовних і інших нематеріальних потреб; фонди створюються для реалізації суспільно-корисних цілей; некомерційні партнерства для досягнення соціальної і іншої мети; установи - для реалізації управлінських цілей; автономні некомерційні організації - для надання послуг в конкретних областях; асоціації і союзи з ціллю координації їх підприємницької діяльності, а також захисту загальних майнових інтересів;
- по формах володіння майном організації;
- по особливостях правового стану;
- по можливостях здійснення підприємницької діяльності.

Особливості оподаткування некомерційних організацій безпосередньо залежать від їх правової форми.

Податковий Кодекс виділяє наступні види НО[8]:

- бюджетні установи;
- громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди;
- спілки, асоціації та інші об'єднання юросіб;
- житлово-будівельні кооперативи, дачні (дачно-будівельні), садівничі та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства);
- об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків;

- професійні спілки, їх об'єднання й організації профспілок, а також організації роботодавців та їх об'єднання;
- сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи та їх кооперативні об'єднання;
- інші юрособи, діяльність яких відповідає вимогам п. 133.4 Податкового Кодексу.

Для забезпечення дотримання єдиних принципів ідентифікації неприбуткових організацій, ведення їх обліку та здійснення контролю контролюючими органами, проведення суцільного і вибіркового аналізу на виконання п.133.4 Податкового кодексу України запроваджений Реєстр неприбуткових установ і організацій. До Реєстру включаються неприбуткові організації - юридичні особи, які не є платниками податку на прибуток підприємств.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 13.07.2016 №440 неприбутковим організаціям присвоюється ознака неприбутковості за такою структурою[9]:

- (0031) - бюджетні установи;
- (0032) - громадські об'єднання;
- (0033) - політичні партії;
- (0034) - творчі спілки;
- (0035) - релігійні організації;
- (0036) - благодійні організації;
- (0037) - пенсійні фонди;
- (0038) - спілки;
- (0039) - асоціації та інші об'єднання юридичних осіб;
- (0040) - житлово-будівельні кооперативи (з першого числа місяця, що настає за місяцем, в якому відповідно до закону прийнято в експлуатацію закінчений будівництвом житловий будинок і такий будинок споруджувався або придбався житлово-будівельним (житловим) кооперативом);
- (0041) - дачні (дачно-будівельні) кооперативи;

(0042) - садівничі та гаражні (гаражно-будівельні) кооперативи (товариства);

(0043) - об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків;

(0044) - професійні спілки, їх об'єднання та організації профспілок;

(0045) - організації роботодавців та їх об'єднання;

(0046) - сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи;

(0047) - кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів;

(0048) - інші юридичні особи, діяльність яких відповідає вимогам, встановленим пунктом 133.4 статті 133 Податкового Кодексу, утворені та зареєстровані в порядку, визначеному законом, що регулює діяльність відповідної неприбуткової організації.

Кооперація - система кооперативних організацій, створених з метою задоволення економічних, соціальних та інших потреб своїх членів[16].

Обслуговуючий кооператив - кооператив, який утворюється шляхом об'єднання фізичних та/або юридичних осіб для надання послуг переважно членам кооперативу, а також іншим особам з метою провадження їх господарської діяльності. Обслуговуючі кооперативи надають послуги іншим особам в обсягах, що не перевищують 20 відсотків загального обороту кооперативу.

Метою кооперації є задоволення економічних, соціальних та інших потреб членів кооперативних організацій на основі поєднання їх особистих та колективних інтересів, поділу між ними ризиків, витрат і доходів, розвитку їх самоорганізації, самоуправління та самоконтролю.

Кооперація базується на таких основних принципах[19]:

- добровільності вступу та безперешкодного виходу з кооперативної організації;
- соціальної справедливості, взаємодопомоги та співробітництва;

- рівного права голосу під час прийняття рішень (один член кооперативу - один голос);
- вільного вибору напрямів і видів діяльності;
- демократичного контролю за діяльністю кооперативних організацій та їх посадових осіб з боку членів кооперативних організацій;
- безпосередньої участі членів кооперативної організації у її діяльності.

Рішення про створення кооперативу приймається його установчими зборами.

При створенні кооперативу складається список членів та асоційованих членів кооперативу, який затверджується загальними зборами.

Діяльність кооперативів регулюється Статутом. Управління кооперативом здійснюється через створені органи управління, які утворюються[20]:

- Вищий орган. Їм є загальні збори.
- Виконавчий орган. Ним керує голова гаражного кооперативу.
- Контрольний орган.

До компетенції загальних зборів віднесено питання, що стосуються:

- Визначення величини внесків та розмірів фінансових фондів.
- Прийняття статуту, внесення до нього змін.
- Прийому громадян в ГСК та їх виключення.
- Затвердження кошторису витрат і річного балансу.
- Вибору ревізійної комісії, позбавлення її повноважень. Загальними зборами також призначається голова гаражного кооперативу.

В компетенцію виконавчої структури ГСК входить:

- Організація збору та обліку внесків.
- Складання планів витрат і кошторисів.
- Ведення списків осіб, які перебувають в об'єднанні.
- Підготовка та затвердження порядку денного зборів.

В якості контрольного органу виступає ревізійна комісія. До її складу не можуть входити члени правління. В компетенцію комісії включені питання, що стосуються фінансових справ ГСК.

В установчих паперах об'єднання повинні встановлюватися умови вступу громадян, обов'язки, юридичні можливості, а також відповідальність. Члени кооперативу можуть розраховувати на[22]:

- Участь в управлінні.
- Частку в прибутку та інші виплати.
- Одержання будь-яких відомостей про роботу ГСК.
- Відшкодування внеску при виході з об'єднання.
- Одержання частки від майна при ліквідації товариства. Виняток у

цьому випадку складають засоби неподільного фонду.

Разом із зазначеними можливостями кожен учасник наділяється обов'язками:

- Дотримувати положення установчих паперів, рішень органів управління.

- Виконувати протипожежні, санітарні, технічні норми та правила утримання об'єктів.

- Своєчасно вносити внески та інші обов'язкові платежі.

Відповідальність. Права гаражного кооперативу як юридичної особи включається можливість виключити учасника із складу об'єднання. Такий захід може застосовуватися у разі[29]:

- Систематичної несплати внесків.
- Порухення положень установчих паперів та рішень керівних органів.

- Недотримання правил утримання об'єктів.

- Заподіяння шкоди матеріальним цінностям об'єднання або його репутації, створення перешкод для здійснення ГСК своєї діяльності.

Внески виступають як основа фінансування кооперативу. У ЦК передбачені не тільки пайові, але і додаткові внески. В установчих паперах можуть встановлюватися наступні види платежів [22]:

- Вступний внесок. Він перераховується новим учасником об'єднання для реєстрації та оформлення на нього відповідних паперів.
- Членський внесок. Цей платіж здійснюється пайовиком. Кошти витрачаються на оплату праці працівників ДСК, а також на поточні потреби.
- Пайовий внесок. Він може являти собою не тільки гроші. Учасники об'єднання мають право внести цінні папери або майнові права. Такий внесок оцінюється за згодою всіх учасників об'єднання.
- Додатковий внесок. Як правило, він спрямовується на покриття збитків.
- Цільовий внесок. Ці кошти виділяються учасниками для придбання або створення загального майна, а також на його ремонт, заміну або модернізацію.

Не всі гаражні кооперативи є неприбутковими організаціями. Для отримання статусу неприбуткової організації гаражний кооператив має відповідати вимогам, які зазначені у Статуті кооперативу і регламентуються чинним законодавством[9].

Якщо ГСК веде некомерційну і комерційну діяльність, бухгалтерії необхідно освоїти порядок ведення роздільного звітності. Доходи, що не враховуються при визначенні бази для розрахунку податку з прибутку, а також цільові кошти визначаються в статті 251 НК. До останніх відносять суми, які використовуються для утримання майна та ведення основної діяльності об'єднання. Ці кошти повинні бути отримані безоплатно від організацій і громадян. У число цільових надходжень входять членські, пайові та вступні внески. Якщо в ГСК немає роздільного обліку, то ці платежі оподатковуються податком на прибуток.

Чинне законодавство України визначає гаражні кооперативи як некомерційні об'єднання громадян із взаємодією на членській основі. Кожна людина може: вступити в наявне об'єднання; організувати його самостійно[7].

ГБК для своєї діяльності може користуватися землею, що складається з орендованих або придбаних у власність ділянок. Під будівництво гаражів у порядку, обумовленому в Земельному кодексі України, на підставі рішення уповноважених державних виконавчих органів ділянки землі може бути передано в безоплатне користування на основі орендного договору. Розміри орендної плати на землю встановлено містобудівними документами.[8]

1.2. Формування та розвиток обслуговуючих та виробничих кооперативів

Як зазначено у ст. 157 ПКУ, її дія поширюється на неприбуткові установи та організації, які[8]:

- 1) зареєстровані згідно з вимогами законодавства та
- 2) внесені органами ДПС в установленому порядку до Реєстру неприбуткових організацій та установ.

Саме собою зрозуміло, що внесенню неприбуткових організацій або установ до вказаного Реєстру має передувати їх держреєстрація, процедура якої у низці випадків відрізняється від загальноприйнятої для більшості юридичних осіб. Обговоримо ці особливості в поточному розділі.

Приписи п. 157.12 ПКУ про те, що державна реєстрація неприбуткових організацій здійснюється в порядку, передбаченому відповідним законодавством, як бачимо, мають характер посилення. Норма такого самого характеру міститься в ч. 1 ст. 89 ЦКУ, згідно з якою будь-яка юридична особа (і неприбуткова організація – не виняток) підлягає державній реєстрації в порядку, установленому законом. Дані державної реєстрації включаються до Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців (ЄДР)[8].

Як відомо, основним нормативним документом, що регламентує порядок державної реєстрації юридичних осіб, є Закон про держреєстрацію. Дія цього Закону поширюється на державну реєстрацію всіх юридичних осіб незалежно від організаційно-правової форми, форми власності та підпорядкування, а також фізичних осіб – підприємців[4].

Виняток становлять лише об'єднання громадян (у тому числі професійні спілки), благодійні організації, політичні партії, органи державної влади та органи місцевого самоврядування, асоціації органів місцевого самоврядування, банки, торгово-промислові палати, фінансові установи (у тому числі кредитні спілки), біржі, а також інші установи та організації, для яких цим Законом встановлено особливості державної реєстрації. Які ж особливості слід мати на увазі під час держреєстрації тієї чи іншої неприбуткової організації?

По-перше, щодо багатьох неприбуткових організацій існують власні нормативно-правові документи, які регламентують порядок їх державної реєстрації, проте на практиці керуються Законом про держреєстрацію[4].

По-друге, частиною четвертою ст. 3 Закону про держреєстрацію щодо низки юридичних осіб (об'єднань громадян, у тому числі професійних спілок та їх об'єднань, благодійних організацій, політичних партій, творчих спілок та їх територіальних осередків, адвокатських об'єднань, торгово-промислових палат, асоціацій органів місцевого самоврядування тощо) передбачено таку процедуру, як легалізація (офіційне визнання). Зазначена процедура, проведення якої покладено на Міністерство юстиції (точніше, на Державну реєстраційну службу України) та його територіальні органи, є обов'язковою та здійснюється шляхом реєстрації або повідомлення про заснування таких юридичних осіб[4].

Основним документом, що визначає процедуру підготовки та оформлення рішень про легалізацію об'єднань громадян та інших громадських формувань, є Порядок № 1828/5. Відповідно до цього Порядку спочатку приймається рішення про легалізацію тієї чи іншої неприбуткової організації, після чого такій організації видається виписка з ЄДР, оформлена

державним реєстратором, який обслуговує адміністративно-територіальну одиницю за місцезнаходженням новоствореної юридичної особи[4].

По-третє, деякі неприбуткові організації (наприклад, спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб) реєструються відповідно до Закону про держреєстрацію без урахування будь-яких особливостей.

Таким чином, юридичні особи – неприбуткові установи та організації, для яких законом передбачено особливості державної реєстрації, підлягають державній реєстрації в порядку, установленому Законом про держреєстрацію, з урахуванням особливостей, передбачених для них відповідним (спеціальним) законом.

Наступний важливий етап у процесі створення будь-якої неприбуткової організації – внесення її до Реєстру неприбуткових організацій та установ[9].

Щоб неприбуткова організація мала право користуватися пільгами з податку на прибуток, передбаченими ст. 157 ПКУ, їй потрібно не лише зареєструватися у відповідному правовому статусі згідно з вимогами Закону про держреєстрацію, а й бути включеною податковим органом до спеціального Реєстру, як того вимагають пп. 157.1 і 157.12 ПКУ[8].

Відповідно до п. 2 розд. I Положення № 37 Реєстр неприбуткових організацій та установ – це автоматизована система збору, накопичення та обробки даних про неприбуткові підприємства, установи й організації та їх відокремлені підрозділи, доходи яких згідно зі ст. 157 ПКУ звільняються від сплати податку на прибуток. Уключення до Реєстру здійснюється органом ДПС за місцезнаходженням неприбуткової організації з присвоєнням відповідної ознаки неприбутковості)[9].

Щоб організацію було включено до зазначеного Реєстру, потрібно подати до податкового органу за своїм місцезнаходженням[9]:

- заяву за формою № 1-РН згідно з додатком 1 до Положення № 37;
- копії статутних документів.

Отримати відповідний статус можуть тільки ті неприбуткові організації, статутні документи яких не суперечать нормам профільних законів, відповідно до яких вони створені, та містять такі норми:

– по-перше, мета діяльності таких організацій не повинна передбачати отримання прибутку і в статутних документах повинен міститися вичерпний перелік видів діяльності, що не передбачають отримання прибутку, згідно з нормами законів, що регулюють їх діяльність (п. 157.15 ПКУ)[8];

– по-друге, має бути обумовлено особливий порядок розподілу отриманих доходів та активів неприбуткової організації в разі її ліквідації (пп. 157.10 і 157.13 ПКУ)[8].

Виключення неприбуткової організації з Реєстру здійснюється на підставі рішення контролюючого органу в разі[9]:

- використання доходів (прибутків) неприбуткової організації для інших цілей, ніж утримання такої організації, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених підпунктом 133.4.2 пункту 133.4 статті 133 Кодексу;
- розподілу доходів (прибутків) неприбуткової організації або їх частини серед засновників (учасників), членів такої організації, працівників (крім оплати їх праці, нарахування єдиного соціального внеску), членів органів управління та інших пов'язаних з ними осіб;
- невідповідності неприбуткової організації та/або установчих документів такої організації вимогам, установленим пунктом 133.4 статті 133 Кодексу, а для релігійної організації - вимогам, визначеним абзацом другим підпункту 133.4.1 і підпунктом 133.4.2 пункту 133.4 статті 133 Кодексу[21].

Неприбуткові організації в розумінні ч. 1 ст. 2 Закону № 996 вважаються підприємствами. Відповідно до цієї норми до підприємств належать усі юридичні особи, створені згідно з законодавством України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності[1].

Як і всі юридичні особи, неприбуткові організації зобов'язані вести бухгалтерський облік і подавати фінансову звітність, керуючись законодавством (ч. 1 ст. 2 Закону № 996). Тим часом зараз спостерігається неузгодженість нормативних актів у частині формату складання фін звітності неприбутківцями[1].

Так, положення ч. 3 ст. 11 Закону № 996 передбачають, що для мікропідприємств, малих підприємств, непідприємницьких товариств і представництв іноземних суб'єктів господарської діяльності, крім тих, які зобов'язані складати фінансову звітність за міжнародними стандартами, встановлено скорочену за показниками фінансову звітність у складі Балансу та Звіту про фінансові результати[1].

Аналогічні норми містить і п. 2 Порядку № 419:

Підприємства, яким відповідно до Закону України "Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні" встановлюється скорочена за показниками фінансова звітність у складі Балансу і Звіту про фінансові результати (крім тих, які зобов'язані складати фінансову звітність за міжнародними стандартами фінансової звітності), та підприємства, які ведуть спрощений бухгалтерський облік доходів і витрат відповідно до податкового законодавства, подають відповідним органам річну фінансову звітність, передбачену для суб'єктів малого підприємництва[1].

З цього можна зробити висновок, що всі неприбуткові організації (як непідприємницькі товариства) повинні складати скорочену фінзвітність згідно з нормами П(С)БО 25, причому ці норми поширюються на будь-які форми неприбуткових організацій незалежно від того, належить вони до малих або мікропідприємств чи ні[13].

Однак норми П(С)БУ 25 й дотепер (з 2015 року!) не підкориговано згідно з новими правилами, і вони поширюються тільки на суб'єктів малого підприємництва та представництва іноземних суб'єктів господарської діяльності[13].

У цій колізії пріоритет мав би бути в норм Закону № 996, але контролери віддають перевагу нормам П(С)БО 25. Зокрема, у роз'ясненні з розділу 102.23.02 модуля БАЗА ПОДАТКОВИХ ЗНАНЬ податківці дійшли висновку, що неприбуткові установи й організації (крім неприбуткових установ та організацій, які підпадають під критерії мікропідприємств, малих підприємств, бюджетних установ) подають разом зі Звітом Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал і Примітки до річних звітів. Неприбуткові установи, організації, що підпадають під критерії мікропідприємств, малих підприємств, подають скорочену за показниками фінансову звітність (Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва, Спрощений фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва) у складі Балансу й Звіту про фінансові результати[1].

Більшість неприбуткових організацій відповідають критеріям мікропідприємств. Нагадаємо, що до мікропідприємств належить підприємства, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких пунктів (ч. 2 ст. 2 Закону № 996)[1]:

- балансова вартість активів – до 350 тис. євро (за результатами 2017 року – 10501470 грн);
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 700 тис. євро (за результатами 2017 року – 21002940 грн);
- середня кількість працівників – до 10 осіб.

Неприбуткові організації, що відповідають зазначеним критеріям, повинні складати й подавати Спрощений фінансовий звіт СМП (ф. № 1-мс і 2-мс). Це передбачено нормами пп. 2 п. 2 розд. I П(С)БО 25, де сказано, що спрощений фінансовий звіт СМП (ф. № 1-мс і 2-мс) подають, зокрема, СМП – юридичні особи, які відповідають критеріям мікропідприємство[24].

З 01.01.2018 для класифікації суб'єктів господарювання з метою складання фінансової звітності використовують термін мікропідприємства (ч. 2 ст. 2 Закону № 996). Водночас у П(С)БО 25 застосовують термін із ч. 3 ст. 55

ГКУ – суб'єкти мікропідприємництва. І все-таки варто орієнтуватися на термін "мікропідприємства" й відповідні критерії, наведені в ч. 2 ст. 2 Закону № 996. З цим погоджуються й податківці[13].

Неприбуткові організації, які відповідають критеріям малих підприємств, складають Фінансовий звіт суб'єктів малого підприємництва (ф. № 1-м і 2-м). Малими є підприємства, що не відповідають критеріям для мікропідприємств, показники яких на дату складання річної фінансової звітності за рік, що передує звітному, відповідають щонайменше двом із таких пунктів (ч. 2 ст. 2 Закону № 996)[13]:

- балансова вартість активів – до 4 млн євро (за результатами 2017 року – 120016630 грн);
- чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) – до 8 млн євро (за результатами 2017 року – 240033260 грн);
- середня кількість працівників – до 50 осіб.

Якщо ж неприбуткова організація не вписується в критерії малих підприємств, вона повинна скласти повний комплект фінзвітності, передбачений нормами НП(С)БО 1/[12]/

Головними користувачами фінансової звітності неприбуткових організацій є податкові органи й статистика.

До податкових органів згідно з п. 46.2 ПКУ неприбуткові організації подають річну фінзвітність разом зі Звітом. Усі неприбутківці подають Звіт за базовий звітний (податковий) рік протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року (п. 46.2, пп. 49.18.3 ПКУ)[8].

До органів статистики неприбуткові організації подають річну фінансову звітність не пізніше за 28 лютого наступного за звітним року (п. 2, 5 Порядку № 419)[13].

Фінзвітність є невід'ємною частиною Звіту, тому за неподання її до податкового органу можуть накласти штраф, передбачений п. 120.1 ПКУ, у

розмірі 170 грн. Це підтверджують і податківці в роз'ясненні з розділу 102.25 модуля БАЗА ПОДАТКОВИХ ЗНАНЬ.

За неподання фінзвітності до органів статистики на посадових осіб підприємства можуть накласти адміністративний штраф згідно зі ст. 1863 КпАП у розмірі від 170 до 255 грн. За цією статтею штрафують органи статистики (ст. 2443 КпАП), на що Держкомстат звернув увагу ще в листі від 01.11.2001 р. № 16-1-67.

Почнемо з того, що неприбуткові організації, які належать до мікропідприємств, відповідно до положень п. 2 розд. I П(С)БО 25 можуть[13]:

– обліковувати необоротні активи тільки за первісною вартістю без обліку зменшення корисності й переоцінки до справедливої вартості;

– не створювати забезпечення майбутніх витрат і платежів (на виплату майбутніх відпусток працівникам, виконання гарантійних зобов'язань тощо), а визнавати відповідні витрати в періоді їх фактичного здійснення;

– поточну дебіторську заборгованість зараховувати до підсумку балансу за її фактичною сумою.

А ось інші правила ведення бухгалтерського обліку для неприбуткових організацій викликають розбіжності. Загальні норми П(С)БО для них підходять не повністю, адже діяльність будь-якої неприбуткової організації не спрямована на одержання прибутку, а всі базові бухгалтерські поняття (активи, доходи, витрати) сформульовано виходячи з припущення, що підприємство буде одержувати економічні вигоди.

Так, активами визнають ресурси, контрольовані підприємством у результаті минулих подій, використання яких, як очікується, призведе до одержання економічних вигід у майбутньому (ст. 1 Закону № 996). При цьому економічною вигодою вважають потенційну можливість одержання підприємством коштів від використання активів (ст. 1 Закону № 996)[1].

З цього приводу Мінфін у листі від 22.09.2010 р. № 31-34020-20-27/25329 зауважив, що до потенційної можливості одержання коштів від використання активів також належить і можливість зменшення в результаті

використання активів витрат коштів та їх еквівалентів. На цій підставі Мінфін зобов'язав одержувача гуманітарної допомоги до передання набувачеві відобразити її в складі відповідних активів. Це передбачено й Порядком № 298, норми якого поширюються на юридичних осіб незалежно від видів діяльності й форм власності (крім бюджетних установ), які одержали гуманітарну допомогу (одержувачів), які потребують її та яким безпосередньо надають таку допомогу (набувачів).

Виходячи з цього, неприбуткова організація відображає придбані ресурси за загальними правилами в складі активів, навіть якщо вона планує відразу передати їх іншим особам.

Під час відображення доходів (витрат) неприбутковій організації знову стикаються з проблемами, адже згідно з нормами п. 5 П(С)БО 15 дохід визнають під час збільшення активу або зменшення зобов'язання, що призводить до зростання власного капіталу (за винятком збільшення капіталу за рахунок внесків учасників підприємства), за умови, що оцінку доходу може бути достовірно визначено[1].

В офіційному виданні податківців «Вісник. Офіційно про податки» (2018 р., № 4, с. 34) зауважено, що, урахуваючи специфіку діяльності неприбуткових організацій, доцільно визнавати всі надходження неприбуткових організацій цільовим фінансуванням і цільовими надходженнями, включно з орендними платежами, відсотками, отриманими за депозитами, курсовими різницями[15].

1.3. Загальна характеристика оподаткування та звітності в управлінні виробничим кооперативом

Неприбуткові організації, незважаючи на свій особливий статус, є суб'єктами оподаткування за основними видами податків і зборів. Законодавчими актами, якими регламентована діяльність окремих видів неприбуткових організацій, встановлено ряд податкових пільг. Безпосередньо Податковий кодекс України від 01.01.2011 р по системі оподаткування передбачає, що ставки, механізми справляння податків і зборів, а також пільг

щодо оподаткування не можуть встановлюватися або змінюватися іншими законами України, крім законів про оподаткування. Тому загальним правилом є наступне: пільги, визначені окремими законодавчими актами, які регламентують діяльність різних неприбуткових організацій, діють тільки, якщо вони не суперечать відповідним податковим законам. [8].

Особливий механізм оподаткування неприбуткових організацій встановлено п. 7.11 статті 7 ПКУ Загальні риси механізму: 1) частину доходів неприбуткових організацій звільняється від оподаткування, причому для кожної групи перелік таких доходів строго індивідуальний; 2) отримані неоподатковані доходи повинні постійно використовуватися за цільовим призначенням, в іншому випадку вони оподатковуються на загальних підставах; 3) витрати на виплату або нарахування процентів за борговими зобов'язаннями обмежені для видів неприбуткових організацій. Принципово важливим моментом в оподаткуванні прибутку неприбуткових організацій є те, що всі групи, звільнені від оподаткування пасивних доходів. До складу пасивних доходів входять доходи, отримані у вигляді відсотків, тобто платежу, здійсненого позичальником на користь кредиту у вигляді плати за використання протягом певного терміну отриманих коштів або товарів; залучених в депозит коштів; придбання товарів у розстрочку (орендні та лізингові операції). [8]

Необхідно відзначити про пільги оподаткування орендної плати. Якщо мова йде про надання державного майна в оренду бюджетним організаціям, то необхідно відзначити про існуючі обмеження за розміром такої плати та за напрямками можливого використання отриманих коштів: 1) дивідендів, для неприбуткових організацій існує загальний порядок оподаткування, так як податок на дивіденди стягується безпосередньо з суми дивідендів при розподілі прибутку елемента корпоративних прав, а самі дивіденди не включаються до валового доходу отримувача; 2) роялті: неприбуткові організації, які виступають в ролі одержувача сум доходів, що виплачуються у вигляді роялті, звільнені від оподаткування, а для платника джерелом фінансування таких

виплат є не чистий прибуток (як було раніше), а валові витрати, сума коштів або вартість майна, що передаються неприбутковій організації безкоштовно або в вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань так само пільгуються з оподаткування прибутку, але не для всіх неприбуткових організацій, а тільки для 1,2,6 груп. Подібний дохід для неприбуткових організацій інших груп (різного роду асоціації, гаражно-будівельні та садово-городні кооперативи і т.д.) обкладаються податком на прибуток в звичайному порядку і пільг не мають. [8]

Безоплатна фінансова допомога - сума коштів, передана на підставі договорів, яка не передбачає відповідної компенсації чи повернення таких коштів (договорів оренди). Або без укладення договорів або угод, за винятком бюджетних дотацій і субсидій; міжбанківський кредит або депозит, наданий без встановленого терміну повернення його основної суми, за винятком кредитів, наданих під безстрокові облігації, та депозитів до запитання. Для неприбуткових організацій важливим моментом є те, що вони користуються пільговим режимом у вигляді звільнення від оподаткування майна, одержуваного у вигляді добровільних пожертвувань або благодійної допомоги. Якщо ж підприємства надають добровільні пожертвування у вигляді продукції відповідного виробництва благодійної організації, а остання реалізує отримані ТМЦ, нехай навіть з метою отримання необхідних для благодійності грошових коштів, то доходи від такої реалізації пільг щодо оподаткування не мають і розглядаються вже як господарська діяльність [13].

Неприбуткові організації першої групи мають пільгу з оподаткування в частині доходів коштів або майна, які надходять як компенсація вартості державних послуг. Під державними послугами розуміється будь-які платні послуги, обов'язковість отримання яких встановлюється законодавством та, які представляються юридичним і фізичним особам органами виконавчої влади, місцевим самоврядуванням та створеними ними установами і організаціями, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів. До таких послуг

належать: оплата різних дозволів, ліцензій, зборів, пов'язаних з реєстрацією і т.д. [8].

Доходи неприбуткових організацій першої групи, в тому числі від надання платних послуг, пасивні доходи і добровільні пожертвування зараховуються до складу коштів на спец. рахунок на утримання таких неприбуткових організацій і використовуються виключно на фінансування 24 видатків такого кошторису, включаючи фінансування господарської діяльності. У разі, якщо за результатами звітного року доходи кошторису на утримання зазначених організацій перевищують суму визначених витрат, то сума перевищення враховується у складі кошторису наступного року. При цьому з суми такого перевищення податок на прибуток неприбуткової організації першої групи не сплачуються. Для неприбуткових організацій та установ другою групою не є об'єктом оподаткування кошти або майно, що надходять від здійснення основної діяльності. Обов'язковою вимогою до благодійних організацій є те, що розмір витрат на утримання не може перевищувати 20% від кошторису цієї організації в поточному році, а члени цього органу (крім президента або директора) не повинні отримувати заробітну плату за свою роботу в цьому органі [16].

Для неприбуткових організацій четвертої групи, крім пасивних доходів, від оподаткування - звільнені доходи, одержувані у вигляді коштів або майна, які надходять від проведення їх основної діяльності. Практично оподаткування четвертої групи не відрізняється від другої групи, за винятком майна, яке надходить безоплатно у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань. [29]

Додатковою пільгою для п'ятої групи (асоціації та інші об'єднання) є звільнення від оподаткування доходів у вигляді разових або періодичних внесків засновників. Для самих засновників такі внески можуть бути включені до складу валових витрат (але не повинні перевищувати 4% в загальній сумі). Специфічною пільгою для релігійних організацій є звільнення від

оподаткування будь-яких доходів від надання культових послуг за переліком, затвердженим постановою КМУ від 12.09.97 р № 1010.

Види доходів, звільнених від оподаткування: 1) пасивні доходи; 2) кошти, майно, що надходять безкоштовно у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань; 3) кошти або майно, що надходять як компенсація вартості отримання державних послуг; 4) кошти або майно, що надходять від здійснення основної діяльності; 5) кошти, що надходять у вигляді внесків на додаткове пенсійне забезпечення або внесків на інші завбачливі законодавством потреби; 6) разові, періодичні внески засновників; 7) доходи від надання культових послуг[26].

Ресурси, отримані неприбутковими організаціями в пільговому режимі, повинні систематично витрачатися. З цією метою чинним законодавством передбачено обмежені по вільному залишку таких коштів.

У разі, якщо доходи неприбуткової організації, отримані протягом звітного року, на кінець 1-го кварталу наступного за звітним перевищують 25% від 26 загальних валових доходів, отриманих протягом такого звітного року, така неприбуткова організація зобов'язана сплатити податок з нерозподіленої суми прибутку за ставкою 30% від суми такого перевищення. Внесення до бюджету зазначеного податку здійснюється за результатами 1-го кварталу наступного за звітним роком в терміни встановлені для інших платників податків. [32]

Якщо ж неприбуткова організація отримує дохід з інших джерел, така неприбуткова організація зобов'язана сплачувати податок на прибуток.

Податок на додану вартість. Віднесення неприбуткових організацій всіх шести груп до категорії платників з ПДВ здійснюється на загальних підставах, відповідно до ПКУ[8].

Цілий ряд державних послуг, пропонованих неприбутковими організаціями першої групи, звільнені від ПДВ. До таких пільгованих послуг відносяться: 1) послуги в сфері освіти; 2) послуги в сфері охорони здоров'я; 3)

операції з продажу путівок на санаторно-курортне лікування та відпочинок дітей; 4) послуги, що надаються державними архівними установами.

Відповідно до п.п. 14.1.147 п. 14.1 ст. 14 Податкового кодексу України плата за землю – це обов'язковий платіж у складі податку на майно, що справляється у формі земельного податку або орендної плати[25].

Земельний податок згідно з п.п. 14.1.72 п. 14.1 ст. 14 ПКУ – це обов'язковий платіж, що справляється з власників земельних ділянок та земельних часток (паїв), а також постійних землекористувачів[8].

Орендна плата за землю відповідно до статті 21 Закону України «Про оренду землі» – це платіж, який орендар вносить орендодавцеві за користування земельною ділянкою згідно з договором оренди землі. Тому, плата за землю може бути у формі земельного податку або орендної плати.

Згідно зі ст.ст. 269, 270 ПКУ платниками земельного податку є власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі[8].

Об'єктами оподаткування земельним податком є земельні ділянки, які перебувають у власності або користуванні, та земельні частки (паї), які перебувають у власності.

Відповідно до статті 5 Закону України «Про оцінку землі» для визначення розміру земельного податку використовується нормативна грошова оцінка земельних ділянок.

Таким чином, базою оподаткування земельним податком відповідно до п. 271.1 статті 271 Податкового кодексу України є[8]:

- нормативна грошова оцінка земельних ділянок з урахуванням коефіцієнта індексації, визначеного відповідно до порядку, встановленого розділом XII ПКУ;
- площа земельних ділянок, нормативну грошову оцінку яких не проведено.

Пунктом 286.1 статті 286 Податкового кодексу України встановлено, що підставою для нарахування земельного податку є дані Державного земельного кадастру[8].

Це означає, що відомості про земельну ділянку повинні значитися в Державному земельному кадастрі.

Власники землі та землекористувачі сплачують плату за землю з дня виникнення права власності або права користування земельною ділянкою (абзац перший пункту 287.1 статті 287 Податкового кодексу України).

Відповідно до статті 125 Земельного кодексу України право власності на земельну ділянку, а також право постійного користування та право оренди земельної ділянки виникають з моменту державної реєстрації цих прав[25].

Таким чином, платниками земельного податку є власники земельних ділянок і постійні землекористувачі, які відповідно до чинного законодавства набули права власності та/або постійного користування земельною ділянкою.

Згідно з п.п. 14.1.136 п. 14.1 ст. 14 ПКУ орендна плата є обов'язковим платежем, який орендар вносить орендодавцеві за користування земельною ділянкою[8].

Частина друга статті 21 Закону України «Про оренду землі» вказує на те, що розмір, умови і строки внесення орендної плати за землю встановлюються за згодою сторін у договорі оренди (крім строків внесення орендної плати за земельні ділянки державної та комунальної власності, які встановлюються відповідно до Податкового кодексу України)[8].

Обчислення розміру орендної плати за землю здійснюється з урахуванням індексів інфляції, якщо інше не передбачено договором оренди.

Щодо орендної плати за землі державної та комунальної власності, то відповідно до п. 288.1 ст. 288 ПКУ підставою для нарахування орендної плати за земельну ділянку є договір оренди такої земельної ділянки. Платником орендної плати є орендар земельної ділянки (п. 288.2 ст. 288 ПКУ)[8].

Договір оренди земель державної і комунальної власності укладається за типовою формою, затвердженою Кабінетом Міністрів України.

Об'єктом оподаткування орендною платою є також земельна ділянка, надана в оренду (п. 288.3 ст. 288 ПКУ)[8].

Розмір та умови внесення орендної плати встановлюються у договорі оренди землі між орендодавцем (власником) і орендарем (п. 288.4 ст. 288 ПКУ).

За іншими загальнодержавними, а також місцевих податків і зборів, неприбуткові організації є платниками. ЄСВ сплачується неприбутковими організаціями всіх видів при наявності об'єктів оподаткування. Найчастіше питання по цим видам зборів виникають у неприбуткових організацій четвертої групи, до яких відносяться утримуються за рахунок членських внесків садово-городні та гаражнобудівельні кооперативи.

Головний критерій для нарахування та сплати цих зборів - наявність працівників, які перебувають у трудових відносинах з такою організацією і виплата їм заробітної плати, причому джерела коштів на оплату праці (членські внески, будь-які інші види доходів і надходжень) ніякого значення не мають. Тому неприбуткові організації будь-якої групи при їх реєстрації зобов'язані стати на облік в органах Пенсійного фонду та органах фонду Соціального страхування України.

Фінансова звітність громадських організацій.

Згідно з вимогами Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» (далі Закон №966) вести бухгалтерський облік та подавати фінансову звітність зобов'язані всі юридичні особи, створені відповідно до законодавства України, незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності[1].

Відповідно до змін, внесених Мінфіном Наказом № 226 від 31.05.2019 р. в ПСБО 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва» (нова назва стандарту НПСБО 25 «Спрощена фінансова звітність») неприбуткові організації подають фінансову звітність мікропідприємств (Баланс форма №1-мс і Звіт про фінансові результати форма №2-мс) за умови, що вони відповідають критеріям мікропідприємства[13].

Якщо неприбуткова організація не відповідає даним критеріям мікро-/малих підприємств, такі організації зобов'язані подавати повну фінансову

звітність: Баланс, Звіт про фінансові результати, Звіт про рух грошових коштів, Звіт про власний капітал та Примітки до фінансової звітності[24].

Фінансову звітність неприбуткові організації зобов'язані подавати до органів Державної податкової служби і статистики.

Терміни подання фінансової звітності неприбуткової організації наступні[14]:

- для надання в органи статистики – не пізніше 28 лютого наступного за звітним періодом (роком);
- для надання в органи податкової служби – протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року разом з поданням Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації (як невід'ємна частина звіту).

Податкова звітність громадських (неприбуткових) організацій представлена додатку В2.

При наявності нерухомого/рухомого майна у власності організації – подається звітність з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки; по земельному податку; з транспортного податку.

У разі здійснення викидів (скидів) забруднюючих речовин, розміщення відходів в процесі діяльності – подається звітність з екологічного податку тощо.

Звітність до органів Статистики.

Органи статистики можуть вимагати інші звіти, які зобов'язані подавати підприємства в залежності від їх видів діяльності. Наприклад, для громадських організацій – «Звіт про діяльність громадської організації» (термін подачі – до 10 березня наступного за звітним періодом).

Відповідно, звітність благодійного фонду, звітність ОСББ, звітність профспілок і ін. організацій може відрізнятися між собою і подаватися в різні терміни.

Висновки за розділом 1

Неприбуткові організації відіграють важливу роль у реалізації соціальної програми і займають особливе місце в ринковій економіці. Неприбуткові організації і є суб'єктом та невід'ємним елементом нормально функціонуючого ринкового господарства. В умовах ринкової економіки держава не здатна вирішити більшість соціальних проблем. Неприбуткові організації діють за принципами соціального партнерства, узгодження інтересів громадян і суспільства, взаємовідповідальності і обов'язку давати звіт.

Неприбуткова організація не є якоюсь особливою організаційною формою при реєстрації юрособи. Існує ряд форм некомерційних організацій, особливості оподаткування безпосередньо залежать від їх правової форми. Це може бути спілка, партія, громадська організація, кооператив. Відмінністю даних організацій від інших, комерційних, є лише наявність неприбуткового статусу, тобто відсутність мети отримання прибутку з його розподілом між учасниками та відповідною реєстрацією в ДПС. Як наслідок, неприбуткові організації є неплатниками податку на прибуток.

Обов'язковою умовою для неприбуткових організацій є використання своїх доходів (прибутків) виключно для фінансування видатків на своє утримання, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених установчими документами. У випадку використання доходів (прибутків) для інших цілей, ніж утримання такої організації, реалізації мети та напрямів діяльності, контролюючий орган може прийняти рішення про виключення неприбуткової організації з Реєстру.

У порівнянні з іншими формами некомерційних об'єднань громадян, гаражний кооператив має ряд особливостей. Гаражно-будівельний кооператив зазвичай відкривається кількома громадянами на добровільних засадах з метою забезпечення необхідних умов для зберігання автомобілів, а також для експлуатації і управління гаражами.

Діяльність гаражно-будівельного кооперативу регулюється чинним законодавством та статутом кооперативу.

Враховуючи викладене, можна дійти таких висновків. Неприбуткові організації – це організації, створені для здійснення благодійницької, просвітницької, правозахисної, культурної та іншої суспільно-корисної діяльності, що не мають на меті отримання прибутку (доходу) та не розподіляють можливий, отриманий під час здійснення господарської діяльності прибуток (дохід) між її учасниками.

РОЗДІЛ 2

ОЦІНКА ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ГАРАЖНО-БУДІВЕЛЬНОГО ОБСЛУГОВУЮЧОГО КООПЕРАТИВУ «ХХХ»

2.1 Організаційно - правова характеристика кооперативу

Об'єктом дослідження є Гаражно-будівельний обслуговуючий кооператив «ХХХ» (далі – ГБОК «ХХХ»). За організаційно-правовою формою це є неприбуткова організація, діюча в Україні. Розташоване товариство в Сихівському районі міста Львів. ГБОК «ХХХ» діє на підставі Статуту[43].

Дата первинної державної реєстрації – 26.09.1992. 12.01.2018 року.

ГБОК «ХХХ» включений до реєстру неприбуткових організацій, установ із ознакою неприбутковості 0042 – садівничі та гаражні, гаражно-будівельні кооперативи, товариства. До 2018 року ГБОК «ХХХ» був зареєстрованим платником єдиного податку, 3 група. На дату дослідження в товаристві працює троє робітників. Товариство має самостійний баланс, поточні та інші рахунки в банківських установах, печатку зі своїм найменуванням та символікою, фірмовий знак та інші реквізити. Основна діяльність товариства пов'язана зі комплексним обслуговуванням об'єктів.

Метою створення ГБОК «ХХХ» є забезпечення необхідних умов для зберігання автомобілів, а також для експлуатації і управління гаражами. Гаражний кооператив налічує 300 боксів, всі вони є у приватній власності[43].

Товариство веде бухгалтерський облік результатів своєї роботи в бухгалтерії. Облік ведеться безперервно з дня реєстрації. Ведення обліку базується на основних принципах бухгалтерського обліку відповідно обраної облікової політики. Керівництво діяльністю ГБОК «ХХХ» здійснює голова гаражного кооперативу. Штатним розписом передбачена наявність бухгалтера. На досліджуваному підприємстві було проведено аналіз майнового стану.

Вищим органом управління кооперативу є загальні збори членів кооперативу.

До компетенції загальних зборів членів кооперативу належить [43]:

затвердження статуту кооперативу та внесення до нього змін, прийняття інших рішень, що стосуються діяльності кооперативу;

утворення органів управління та органів контролю за діяльністю кооперативу, інших органів кооперативу;

заслуховування звітів його органів управління і органів контролю;

затвердження порядку розподілу доходу кооперативу;

визначення розмірів вступного і членського внесків та паїв;

визначення розмірів, порядку формування та використання фондів кооперативу;

визначення розмірів оплати праці голови правління, а також кошторису на утримання апарату органів управління та органів контролю за діяльністю кооперативу;

затвердження річного звіту і балансу кооперативу;

затвердження рішення правління або голови правління про прийняття нових членів та припинення членства;

прийняття рішень щодо володіння, користування та розпорядження майном;

утворення спеціальних комісій із залученням як консультантів найманих працівників;

прийняття рішень про вступ кооперативу до кооперативних об'єднань;

прийняття рішень про реорганізацію або ліквідацію кооперативу.

Рішенням загальних зборів членів кооперативу до компетенції загальних зборів можуть бути віднесені інші питання діяльності кооперативу.

Виконавчим органом кооперативу є правління, яке очолює голова, повноваження якого визначаються статутом кооперативу. Виконавчий орган підзвітний вищому органу управління кооперативу і несе перед ним відповідальність за ефективність роботи кооперативу.

Виконавчий орган кооперативу[43]:

- здійснює управління кооперативом у період між загальними зборами членів кооперативу, забезпечує виконання їх рішень;
- представляє кооператив у відносинах з органами державної влади та органами місцевого самоврядування, міжнародними організаціями, юридичними та фізичними особами;
- укладає угоди між кооперативом та іншими особами;
- діє від імені кооперативу в межах, передбачених статутом кооперативу.

Спостережної ради кооперативу, яка здійснює контроль за додержанням статуту кооперативу та за діяльністю виконавчого органу управління кооперативу, ГБОК «ХХХ» не має.

2.2 Фінансово – економічна діяльність кооперативу

Використовуючи дані фінансової звітності ГБОК «ХХХ»(додаток А) проаналізуємо основні показники фінансово-господарської діяльності.

Таблиця 2.1.

Основні показники фінансово-господарської діяльності
ГБОК «ХХХ» за 2019-2022 рр.(тис.грн)

Показники	Од.вим	Роки				Відхилення 2022/2019 рр.	
		2019	2020	2021	2022	Абс.	Від.,%
I Капітал	тис.грн.	0	0	0	0	0	-
1.1 Нерозподілений прибуток	тис.грн	33,3	25,2	41,7	0	-33,3	0
2. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення	тис.грн	0	0	0	0	0	-
3. Поточні зобов'язання	тис.грн	9,0	19,1	28,7	25,2	16,2	280
II. Необоротні активи	тис.грн	0	0	0	0	0	-
III Оборотні активи	тис.грн	42,3	44,3	70,4	139,3	97	329,314
Середньо-облікова чисельність працівників	осіб	3	3	3	2	-1	66,67
Доходи	тис.грн	269,9	307,4	337,6	345,0	75,1	127,825
Видатки	тис.грн	269,9	307,5	337,5	331,0	61,1	122,638

За даними таблиці 2.1 можна стверджувати, що ГБОК «ХХХ» використовує ефективно членські внески, надані для здійснення діяльності кооперативу. На сьогоднішній день ключовим завданням у формування кошторису ГБОК «ХХХ» є забезпечення фінансової рівноваги в процесі здійснення діяльності. Період аналізу охоплює 2019-2022 роки.

ГБОК «ХХХ» не має основних засобів. Послуги, які надаються споживачу, не потребують придбання дорогих фондів. На підприємстві не використовується дороге обладнання, та відсутнє офісне приміщення. Підприємство є невиробничим і тому не має потреби у великій кількості основних засобів.

Серед активів досить немає капітальних інвестицій та довгострокової дебіторської заборгованості, обмежені операції з фінансовими інвестиціями; відсутні статутний, резервний, неоплачений та вилучений капітали; в ході діяльності немає довгострокових зобов'язань, немає зобов'язання за банківськими позиками, заборгованість постачальникам характеризується незначною часткою, не визначаються відстрочені податкові зобов'язання.

Підприємство не має запасів.

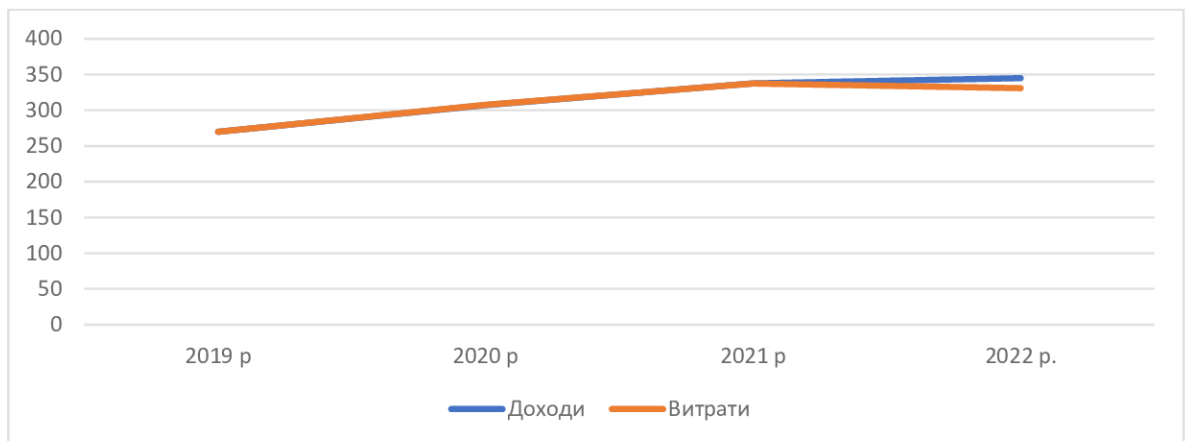

Рис.2.1. Доходи і витрати ГБОК «ХХХ» за 2019-2022 рр., тис грн.

Як бачимо із рис.2.1. існує невелика позитивна динаміка у збільшенні доходів із 2019 до 2022 років.

Основними джерелами майна кооперативу виступають членські внески. Вони вносяться учасниками поквартально. ГБОК «ХХХ» отримує кілька видів пайових внесків [43]:

Вступні. Вносяться новими членами, які придбали гаражний бокс у гаражному кооперативі

Членські. Представлені регулярними платежами, які вносяться учасниками, щоб сплачувати зарплату працівникам і покривати інші дрібні витрати.

Додаткові. Застосовуються для покриття різних збиток або витрат.

Таблиця 2.2.

Характеристика внесків учасників як джерел формування майна гаражного кооперативу

Вид внеску	Формування фонду	Напрями використання	Форма внеску	Можливість повернення	Періодичність внесення
Пай	пайового	створення та розвиток кооперативу	грошова, натуральна	так	одноразово або частинами протягом певного періоду
Додатковий пай	пайового	розвиток кооперативу	грошова, натуральна	так	одноразово
Вступний внесок	неподільного	забезпечення виконання зобов'язань у випадку ліквідації кооперативу	грошова, натуральна	ні	одноразово
Членський внесок	-	забезпечення поточної діяльності кооперативу	грошова	ні	періодично
Цільовий внесок	спеціального	забезпечення виконання конкретних завдань кооперативу	грошова, натуральна	лише за умови неможливості використання за цільовим призначенням	одноразово

На початок 2023 року сума розмір членського внеску становить 300 грн. за квартал, але разом із тим залежить від площі гаражу. Частина гаражних боксів є об'єднана, для них розмір членського внеску є пропорційний площі. Розмір членського внеску розраховується щорічно на основі кошторису гаражного кооперативу і збільшується раз на 1-2 роки. У 2023 році членський внесок не переглядався.

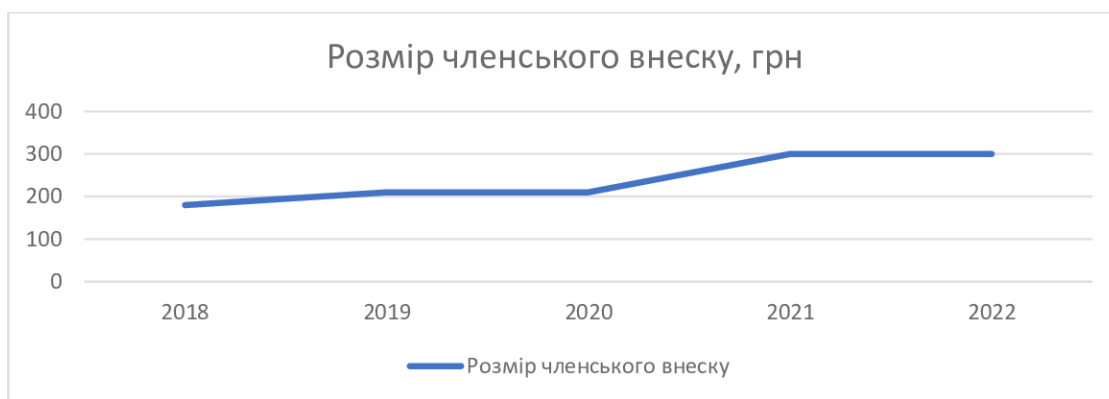

Рис.2.2. Зміна розмірів членських внесків ГБОК «XXX» за 2018-2022 рр.

Співставивши графіки рисунків 2.1. та 2.2. ми можемо зробити висновки, щонавіть із збільшенням розміру членського внеску доходи підприємства збільшуються у невеликій мірі. Це зумовлене тим, що частина членів гаражного кооперативу сплачує членські внески нерегулярно і несвоєчасно. Підтвердження цього є щорічне збільшення дебіторської заборгованості, що ми бачимо із статистичної звітності.

Рис. 2.3. Структура витрат ГБОК «XXX» за 2021 рік

Основними витратами підприємства є податки, комунальні послуги та оплата праці.

Усі працівники ГБОК «ХХХ» працюють по трудовому договору. Є 2 зовнішніх сумісника – голова та бухгалтер. Відповідно працівники отримують заробітну плату згідно штатного розпису, а також підприємство сплачує єдиний соціальний внесок за працівників.

ХХХ має договірні відносини з ПРАТ Львівобленерго на надання послуг розподілу електричної енергії а також із ФОП Мілян Олена Андріївна на послуги по суборенді та обслуговуванню біокабін.

Земельна ділянка, на якій розташований гаражний кооператив не є приватизованою і використовується на умовах безоплатної оренди. Площа ділянки становить 13257 кв. м. Земельний податок не становив значної частини витрат гаражного кооперативу, але із 2022 року змінилися ставки земельного податку із 0,03% до 0,1%. Головою Гаражного кооперативу подавалася заява на знижку, але у знижці було відмовлено.

Доходи гаражного кооперативу у досліджуваному періоді дорівнювали витратам, що притаманне для більшості неприбуткових організацій.

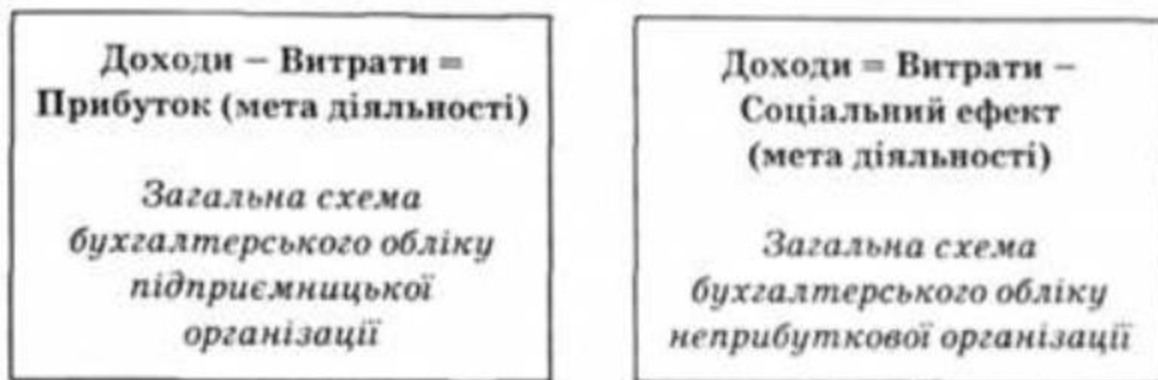

Рис. 2.4. Формування доходів підприємницької організації та неприбуткової організації

Відповідальний на досліджуваному кооперативі за організацію контролю є голова гаражного кооперативу. Положення про контроль підприємство не має, тому всі заходи, що стосуються контролю обліку здійснюються на підставі розпорядчих документів, а саме за наказом директора. Дані накази реєструються в журналі наказів і, після того як розпорядження директора

набуло чинності, відповідальність за проведення переходить до посадових осіб, які за наказом були призначені на час проведення контрольних заходів на підприємстві.

На досліджуваному підприємстві ГБОК «ХХХ» працює один бухгалтер, так як бухгалтерська служба не створювалась і воно не є великим. Тож, посада головного бухгалтера на підприємстві відсутня. На даному підприємстві бухгалтер виконує обов'язки бухгалтера, касира та працівника кадрової служби. Бухгалтер ГБОК «ХХХ» постійно ознайомлюється та вивчає нові нормативно-методичні та довідкові документи з питань організації та ведення бухгалтерського обліку і вносить пропозиції про їх запровадження на підприємстві. Також бухгалтер відвідує семінари, вебінари, курси з підвищення кваліфікації та в даний момент отримує вищу освіту за фахом. Бухгалтер веде всі ділянки бухгалтерії, а саме:

- облік розрахунків з постачальниками послуг;
- облік розрахунків з покупцями;
- облік ділянки «каса»;
- клієнт банк;
- облік реалізації підприємства;
- нарахування заробітної плати, лікарняних, декретних тощо;
- підготовка та здавання статистичних, податкових та фінансових звітів тощо;
- виконання поточних завдань від керівника;
- участь в інвентаризації грошових коштів, товарно-матеріальних цінностей, розрахунків та зобов'язань. Також на бухгалтера покладено виконання роботи касира. Він має виконувати наступне:
 - здійснювати операції, пов'язані з прийманням та видаванням готівкових грошових коштів через касу підприємства, зберігати всі прийняті цінності;
 - одержувати в установах банку готівку, здійснювати записи в касовій книзі операцій одержання і видавання готівки за кожним прибутковим касовим ордером і видатковим документом в день їх надходження або видавання;

- перевіряти наявність і достовірність підпису бухгалтера, а на видаткових документах - дозвільного напису керівника або уповноважених ним осіб, наявність всіх інших реквізитів на прибуткових касових ордерах та видаткових документах, а також зазначених у цих документах додатків (заяви, накладні, рахунки, довідки та ін.);

- вносити торгову виручку за продані туристичні послуги на розрахунковий рахунок компанії;

- підписувати прибуткові касові ордери та видаткові документи відразу після одержання або видавання по них готівки.

Крім того, бухгалтер ГБОК «ХХХ» веде кадровий облік на підприємстві. В його обов'язки входить:

- оформлення заяв співробітників про прийом на роботу, про звільнення, про виплату компенсацій, про призначення на іншу посаду, про зміну окладу, про надання відпусток та інші заяви;

- оформлення наказів про прийом на роботу, про переведення, про преміювання, про стягнення, про надання відпусток, про звільнення, на відрядження та інші;

- ведення особових карток П2 працівників;

- оформлення особової справи;

- заповнення трудових книжок;

- ведення журналу обліку руху трудових книжок;

- складання посадових інструкцій;

- ведення таблицю обліку використання робочого часу працівників;

- складання штатного розкладу з урахуванням класифікатора професій;

- оформлення змін до штатного розпису;

- оформлення трудових договорів;

- складання графіка відпусток з урахуванням побажань співробітників;

- ведення журналу реєстрації наказів з кадрової діяльності; - оформлення довідок з місця роботи у разі потреби;

- оформлення заяв на соціальну пільгу;

- ознайомлення працівників з інструктажами з пожежної безпеки та охорони праці тощо.

Контролює роботу бухгалтера Голова гаражного кооперативу.

Графіка документообороту на даному підприємстві нема, у зв'язку з тим, що облік ведеться однією особою. Зберігання документів здійснюється бухгалтером. За поточний рік документи знаходяться у бухгалтера, за попередні роки зберігаються в підшивках по роках в шафі.

На досліджуваному кооперативі облік доходів ведеться згідно нормативних та внутрішньогосподарських документів. Гаражний кооператив отримує дохід відповідно діяльності, яка вказана в КВЕДах, а саме від комплексного обслуговування об'єктів у вигляді щомісячних членських внесків. Оплату від членів гаражного кооперативу отримує або на розрахунковий рахунок, або готівкою в касу підприємства. Терміналу підприємство не має, тому що в ньому немає потреби, так як оплати через термінал не було жодного разу за весь час.

ХХХ має договірні відносини з ПРАТ Львівобленерго на надання послуг розподілу електричної енергії а також із ФОП Мілян Олена Андріївна на послуги по суборенді та обслуговуванню біокабін.

За спожиту електроенергію члени гаражного кооперативу сплачують за показниками індивідуальних лічильників касиру у вигляді готівки. Оплата електроенергії загального користування, а також заборгованостей по оплаті членами кооперативу або при неможливості перевірки показів індивідуальних лічильників відбувається із членських внесків.

Надходження грошових коштів в касу підприємства (вилучення з грошової скриньки в касу підприємства) оформлюються документом ПКО (прибутковий касовий ордер).

Таблиця 2.2

Кореспонденція рахунків обліку надходження та використання майна
гаражного кооперативу

Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
Надходження майна		
Отримання майна за рахунок:		
- пайових внесків	15, 20, 22, 30, 31 та ін.	402
- додаткових пайових внесків		422
- вступних внесків		401
- членських внесків		484/1
- цільових внесків		484/2
Надходження коштів від здійснення додаткової діяльності (в т.ч., здачі в оренду гаражних боксів)	30, 31	377
Використання майна		
Відображення витрат, пов'язаних із господарською діяльністю кооперативу	949	20, 631, 651, 661, 685 та ін.
Створення (придбання) та поліпшення необоротних активів	15	631
Нарахування плати за землю	949	642

Гаражно-будівельний кооператив «ХХХ» як неприбуткова організація, щорічно формує і подає «Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації» у встановлені терміни (а саме протягом 60 календарних днів, що настають за останнім календарним днем звітного (податкового) року). В додаток до Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації подає річну фінансову звітність.

Оскільки ГБОК «ХХХ» належить до мікропідприємств, то подає фінансову звітність, передбачену для мікропідприємств (Баланс форма №1-мс і Звіт про фінансові результати форма №2-мс).

Щороку, не пізніше 20 лютого підприємство самостійно обчислює розмір земельного податку у відповідності до площі ділянки та нормативної вартості землі. Даний розрахунок подається до відповідного органу ДПС за місцезнаходженням земельної ділянки декларацію на поточний рік за встановленою формою із розбивкою річної суми за місяцями рівними частками.

Оскільки ГБОК «ХХХ» немає джерел забруднення навколишнього середовища, розрахунок збору за забруднення навколишнього природного середовища не подається. Натомість щорічно подається заява довільної форми про відсутність джерел забруднення.

Щоквартально, упродовж 40 днів після закінчення звітного кварталу до органів ДПС подається Об'єднаний звіт з ЄСВ та ПДФО.

Висновки за розділом 2

Установчі документи ГБОК «ХХХ» відповідають вимогам до неприбуткових організацій. Організаційна структура відповідає Закону України від 10.07.2003 № 1087-IV. ГБОК «ХХХ» діє на основі статуту і включений до реєстру неприбуткових організацій. Джерелами доходу кооперативу є регулярні та разові членські внески. Існує проблема несвоєчасності оплати членами ГБОК «ХХХ» членських внесків. Отримані доходи повністю ідуть на цілі, які передбачені статутом.

Комерційна діяльність не ведеться.

Аналізуючи витрати, які є у ГБОК ХХХ, можна підсумувати:

1. Основна частина витрат припадає на оплату праці найманих працівників та оплату єдиного соціального внеску
2. Частка земельного податку є досить значною, оскільки земельна ділянка має велику площу і знаходиться у межах міста
3. Інші витрати, такі як господарські, ремонтні роботи, канцтовари тощо займають порівняно невелику частину у структурі витрат, що може свідчити про недовідання кількості інвестицій.

На досліджуваному кооперативі облік доходів ведеться згідно нормативних та внутрішньогосподарських документів. Гаражний кооператив отримує дохід відповідно діяльності, яка вказана в КВЕДах, а саме від комплексного обслуговування об'єктів у вигляді щомісячних членських внесків та оплати членами ГБОК «ХХХ» спожитої електроенергії згідно лічильників.

Відповідальний на досліджуваному товаристві за організацію контролю є голова гаражного кооперативу. Потреби у бухгалтерській службі немає. На підприємстві передбачено наявність бухгалтера.

Поетапна методика аналізу фінансової діяльності на прикладі конкретної неприбуткової організації, а саме Гаражно-будівельного обслуговуючого

кооперативу ХХХ, дозволить обґрунтувати доцільність проведення окремих етапів аналізу на підставі отриманих результатів досліджень.

РОЗДІЛ 3

НАПРЯМИ ОПТИМІЗАЦІЇ ВИТРАТ ТА УДОСКОНАЛЕННЯ УПРАВЛІННЯ НА ГБОК «XXX»

3.1. Удосконалення фінансово-господарського обліку та контролю на підприємстві

Обов'язок і право бухгалтерської служби - здійснювати контроль, що дозволяє забезпечувати достовірність даних бухгалтерського обліку прописана в Законі України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». Отже, бухгалтер має право проводити внутрішній контроль доходів підприємства,

Для забезпечення достовірності даних бухгалтерського обліку підприємства повинні проводити інвентаризацію активів і зобов'язань. Оскільки інвентаризація активів і зобов'язань не проводилася, доцільно створити інвентаризаційну комісію. Особливу увагу потрібно приділити річній інвентаризації. Для того, щоб річна фінансова звітність була максимально достовірною потрібно провести акти звіряння з постачальниками, провести інвентаризацію грошових коштів на рахунках та в касі підприємства. Дати та періоди проведення інвентаризацій повинні бути прописані в наказі про облікову політику.

Фінансово-господарський контроль пропоную здійснити у вигляді внутрішнього аудиту.

Необхідність проведення аудиту в зумовлена низкою чинників:

- встановлення правильності бухгалтерського обліку, оптимізації оподаткування, для складання бюджету проектів, консультування з податкових та інших питань;
- підтвердження бухгалтерської (фінансової) звітності;

- аудит допомагає виявити ефективність структури управління в неприбутковій організації з метою її оптимізації й удосконалювання за напрямками;
- аудит має сприяти виявленню шляхів оптимізації і зниження витрат, а також пошуку альтернативних джерел фінансування, тобто підвищенню доходів.

Мета аудиту ГБОК «ХХХ» – досягнення розуміння статутної діяльності неприбуткової організації, планування перевірки, включаючи розрахунки істотності помилок, оцінка аудиторського ризику і застосування процедур експрес-аналізу, порядок проведення аудиту видаткової і дохідної частин бюджету, оцінка правильності ведення обліку майна і розрахунків, у тому числі з податковими органами.

Завданням аудиту неприбуткових організацій є робота зі статутними документами і бюджетом некомерційної організації. Загальна схема аудиту неприбуткових організацій наведена на рис. 1.

Ревізійна комісія обирається загальними зборами, проводить ревізії та перевірки фінансово-господарської діяльності та розв'язує поточні питання діяльності відповідно до статутних цілей і завдань. Водночас виконання ревізійною комісією своїх функцій на громадських засадах, а також наявність основних функціональних обов'язків суттєво знижує ефективність внутрішнього контролю за правомірністю діяльності організації такими контролерами.

Аудит неприбуткових організацій здійснюється за такими напрямками:

Перевірка кошторисів неприбуткових організацій. Основною особливістю фінансово-господарської діяльності неприбуткових організацій є те, що згідно з чинним законодавством неприбуткові організації здійснюють витрати в межах затверджених кошторисів.

Кошториси неприбуткової організації умовно можна поділити на два види:

- кошториси витрат на утримання неприбуткової організації;

- кошториси на проведення певних заходів, програм, проектів.

Спеціальних нормативно-правових документів, що регламентують порядок і процедуру складання кошторисів у неприбуткових організаціях, на сьогодні немає. Кожна неприбуткова організація, відповідно до особливостей виду діяльності, яким вона займається, складає кошторис доходів і витрат, зважаючи на специфіку їх надходження і витрачання.

Перед складанням кошторису неприбуткова організація проводить аналіз надходження передбачуваних доходів і попередніх витрат за такими основними ознаками:

- види доходів і витрат;
- суми доходів і витрат;
- строки надходження доходів і здійснення витрат.

Рис.3.1. Аудит неприбуткових організацій[27]

Оскільки при аналізі діяльності ГБОК «XXX» виявлено, що є значна заборгованість по сплаті внесків членами гаражного кооперативу, перевірка кошторисів неприбуткової організації є особливо актуальною.

Основною особливістю фінансово-господарської діяльності неприбуткових організацій є те, що згідно з чинним законодавством неприбуткові організації здійснюють витрати в межах затверджених кошторисів. Спеціальних нормативно-правових документів, що регламентують порядок і процедуру складання кошторисів у неприбуткових організаціях, на сьогодні немає.

Складання кошторису неприбутковою організацією.

Усі неприбуткові організації наприкінці року складають кошторис своїх доходів і витрат на наступний рік. На сьогодні єдиного нормативного документа для всіх неприбуткових організацій щодо складання кошторису немає. Є такий документ для складання кошторису бюджетними організаціями. Порядок складання такого кошторису затверджений Постановою №17. Для всіх інших неприбуткових організацій кошторис складається в довільній формі. За основу складання кошторису в таких організаціях можна взяти Порядок, затверджений для бюджетних організацій.

Складений кошторис іншої неприбуткової організації може мати кілька складових. Перш за все, кошторис неприбуткової організації не має суперечити законодавству, відповідно до якого вона створена. Наприклад, кошторис кредитної спілки складається відповідно до Указу Президента України від 20.09.93 р. №377/93 «Про Тимчасове положення про кредитні спілки в Україні». А кошторис благодійної організації створюється згідно з Законом України від 16.09.97 р. №531/97-ВР «Про благодійництво та благодійні організації»[47].

Кошторис доходів і видатків бюджетної установи (організації) є основним плановим документом, який підтверджує повноваження щодо отримання доходів та здійснення видатків, визначає обсяг і спрямування коштів для виконання нею своїх функцій та досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень (приклад складання кошторису наведено в додатку).

Адже, відповідно до Закону №283, якщо неприбуткова організація отримала доходи, що перевищують 25 відсотків загальних валових доходів, то вона зобов'язана сплатити податок з нерозподіленої суми прибутку за ставкою 30 відсотків до суми такого перевищення. Тобто, якщо неприбуткова організація одержала доходи і не витратила їх вчасно, вона повинна сплатити податок на прибуток у сумі 30%. А, як ми вже говорили, витратити неприбуткова організація нічого просто так не може. Тобто видатки спеціального фонду здійснюються у тій же послідовності, що й їх планування[33].

Свої витрати вона повинна здійснювати згідно з зазначеним кошторисом. Тому видаткову частину кошторису потрібно готувати особливо старанно. У витратну частину кошторису слід внести такі статті[32]:

- заробітна плата працівників, премії, винагороди, речові подарунки;
- витрати на утримання неприбуткової організації (адміністративні витрати);
- матеріальні затрати (ремонт, службові відрядження, оплата послуг зв'язку);
- суми внесків на соціальні заходи;
- амортизація основних засобів;
- інше.

Виходячи з підпункту 7.11.9 Закону №283 залишок коштів, не використаних у першому звітному періоді, неприбуткова організація переносить на наступний звітний період, але без %, які вона сплатила як податок на прибуток.

Для складання кошторису неприбуткова організація може скористатися одним з трьох методів[35].

Метод 1. Визначається сума доходів, і вже за сумою доходів плануються витрати неприбуткової організації.

Метод 2. Визначається сума фактичних витрат, які необхідно здійснити для утримання неприбуткової організації або проведення конкретного заходу, потім плануються джерела, суми і строки надходження доходів. Застосування цього методу можливе, коли у неприбуткової організації немає постійного

джерела доходів. Це може бути добродійна організація, що здійснює діяльність за рахунок добродійної допомоги і пожертвувань. Також цей метод можна використовувати для реалізації деяких проектів.

Метод 3. Комбінований метод, за якого неприбуткова організація планує витрати і доходи. Частина доходів і витрат неприбуткової організації є постійною. Такий метод можуть застосовувати організації, що мають як постійні доходи у вигляді членських внесків, так і інші, менш прогнозовані, джерела у вигляді різних видів фінансової допомоги. Найчастіше на практиці під час складання кошторису доходів і витрат використовується комбінований метод.

Для досліджуваного підприємства найдоцільніше використати третій метод, оскільки частина із доходів є регулярною.

Після складання і затвердження кошторису в наступний період аналізуються фактичні суми здійснених доходів і витрат на підставі даних бухгалтерського обліку, а також аналіз відхилень.

Внутрішній контроль є неодмінною складовою управління, без якої не може злагоджено та повноцінно функціонувати жодний суб'єкт господарювання, зокрема й неприбуткові організації. Подальші дослідження варто спрямувати на окреслення організаційно-методичних аспектів проведення контролю в ГБОК «ХХХ» і формування окремих рекомендацій щодо його проведення.

Бухгалтерія товариства в своїй роботі використовує журнальноордерну форму без використання комп'ютерних програм, тому запропоновано використання кооперативом «Підприємство 1С 8.2» або інших програмних продуктів для ведення бухгалтерського та податкового обліку на підприємствах, наприклад, Master Бухгалтерія. MasterБухгалтерія створена для українського ринку та відповідає чинному законодавству України і підходить як для малих, так і для середніх підприємств. Доступна у хмарному і стаціонарному рішеннях. MASTER – альтернатива продуктам російського походження, як-то: 1С, BAS, Бітрікс24, amoCRM тощо. Швидкий та

комфортний перехід досягається завдяки алгоритмам перенесення баз даних, методології автоматичного завантаження первинних документів і баз у систему, а також завдяки допомозі кваліфікованих спеціалістів підтримки[35].

Використання запропонованого програмного забезпечення дозволить виконувати всі завдання, які стоять перед бухгалтерською службою підприємства, включно, наприклад, з випискою первинних документів, обліком продажів. Разом із тим можна впровадити реєстратор розрахункових операцій, В комп'ютерній програмі буде створюватися прибутковий ордер. Це є важливо, оскільки через людський фактор досить часто виникають ситуації, коли при внесенні членського внеску готівкою чи в касу банку, платник або касир невірно вказує період, за який здійснюється оплата.

Крім того на даний момент бухгалтером для підготовки звітності використовується програма FreeZvit. Програма «Підприємство 1С 8.2» дозволить автоматизувати розрахунки при підготовці квартальної та річної звітності, зокрема фінансової.

Встановлення касового апарату.

Більшість операцій, які проводяться підприємством ГБОК «ХХХ», є готівковими. Це стосується як прийому членських внесків, так і виплати заробітної плати.

Сплата вступних, членських і цільових внесків згідно із Законом про РРО не є розрахунковою операцією за товари (послуги), і дані розрахунки можуть здійснюватись у касі підприємства без застосування РРО.

Водночас ГБОК «ХХХ» здійснює готівковий розрахунок за електроенергію, тому обов'язково застосовувати реєстратор розрахункових операцій, чого наразі не виконується. На даний момент надходження такого виду грошових коштів відображається прихідними касовими ордерами.

Разом із тим у випадку здійснення кооперативом комерційної діяльності також вимагається наявність РРО.

РРО може бути виконаний як у вигляді окремого спеціалізованого пристрою (електронний контрольно-касовий апарат, електронний контрольно-

касовий реєстратор, електронний таксометр, автомат з продажу товарів (послуг) тощо), або існувати у вигляді спеціальної програми для комп'ютера та спеціального периферійного обладнання (комп'ютерно-касова система).

Обов'язковою вимогою до РРО є здатність формувати та роздруковувати документи про здійснення розрахункової операції (отримання грошей у будь-якій формі від покупця/клієнта, або повернення коштів покупцю у випадку повернення товару чи компенсації за неякісну послугу).

Реєстрація РРО здійснюється в органі ДФС за основним місцем обліку суб'єкта господарювання як платника податків. Якщо підприємець має філії в інших регіонах, то він може зареєструвати наявні там РРО за місцем їх знаходження, за умови, що він є платником податку на прибуток[8].

РРО може перебувати як у власності підприємства, так і використовуватися на підставі договору оренди, лізингу тощо. В будь-якому випадку у підприємству мають бути відповідні документи, які підтверджують факт придбання ним РРО (або отримання його безоплатно) чи факт передання РРО у користування від власника.

Після придбання (отримання на іншій підставі) РРО, який внесений до Реєстру, підприємцю треба укласти договір на технічне обслуговування РРО з центром технічного обслуговування (ЦСО).

Для реєстрації РРО подаються документи[33]:

- заява про реєстрацію РРО за формою 1-РРО;
- копія документу, що підтверджує факт купівлі або безоплатного отримання РРО у власність, іншого документа, що підтверджує право власності або користування РРО;
- копія документу на право власності (або користування) на приміщення, де буде розміщено РРО і, відповідно, здійснюватись господарська діяльність
- копія паспорту (формуляра) РРО та копію паспорта модема (у разі застосування зовнішнього модема);

- копія договору суб'єкта господарювання з ЦСО про технічне обслуговування та ремонт РРО.

Заява та копії підписуються (засвідчуються) керівником фірми. Якщо заяву і документи подає представник, то він повинен мати при собі документ, що підтверджує особу, та подати довіреність на проведення реєстрації РРО, підписану керівником фірми.

Замість РРО допускається використання ПРРО.

ПРРО – це програмний реєстратор розрахункових операцій. Його можна використовувати у смартфоні, планшеті або ноутбучі. Головна відмінність полягає в тому, що під час фіскалізації чека реєстратор зв'язується через Інтернет із сервером державної податкової служби (ДПС) і чеки зберігаються на сервері безпосередньо ДПС. Чек у такому випадку буде відправлений на електронну пошту платника.

Фіскальні служби рекомендують застосовувати саме ПРРО. Використовувати ПРРО можуть будь-які суб'єкти господарювання, зокрема і юридичні особи[35].

Встановлення платіжного терміналу.

Замінити РРО платіжний термінал не може. Прямої «каральної» норми за незастосування платіжних терміналів чинне законодавство України не передбачає.

Приватбанк, де відкрито розрахунковий рахунок ГБОК ХХХ, пропонує можливість встановлення платіжного терміналу від Приватбанку[38][61].

Використання терміналу має ряд переваг:

- Здійснення платежів проходить на місці
- Збільшення продуктивності роботи співробітників за рахунок економії часу на збір і контроль грошових коштів
- Сервіс відповідає всім вимогам підприємства та дозволяє легко контролювати грошові потоки.
- Скорочення кількості несплачених членських внесків і економія часу співробітників.

- Адаптоване призначення платежу за видами послуг, які надає підприємство.
- Зарахування платежів клієнтів на рахунок підприємства – наступного робочого дня. І не має значення, у яких банках відкрито рахунок підприємства та яка в клієнта картка.
- Налаштування на терміналі повідомлень, наприклад: «Введіть особовий рахунок, № відділення, ІПН клієнта та інше».
- Отримання виписки електронною поштою зі зручною для вас періодичністю: щотижня, щомісяця.

Вартість еквайрингу від Приватбанку показана на рис.3.2

Еквайринг

Вид тарифу	Тариф
Підключення до послуги	Безкоштовно
Комісія	1.8% за всіма картками + абонплата на місяць 400 грн*
* Знижка за наявності активних послуг «Оплата частинами» та/або «Миттєва розстрочка» – 100 грн. Знижка не перевищує 200 грн.	

Рис.3.2. Вартість еквайрингу від Приватбанку[61]

Підтверджує доходи банківська виписка, а розрахунковим документом вважають квитанцію з назвою товару, наприклад, чек РРО. Квитанція самого POS-терміналу такої інформації не містить: вона просто підтверджує, що продавець розрахувався без готівки.

Операції, здійснені із використанням платіжних карток у 2020 році

Сума операцій з використанням платіжних карток

Кількість операцій з використанням платіжних карток

Рис.3.3. Банківські операції, здійснені з використанням платіжних карток[61]

Згідно даних Нацбанку України, готівка здає позиції, адже Україна йде до cashless-економіки. Для Нацбанку - це стратегічний напрямок розвитку банківської системи.

Встановлення платіжного терміналу дозволить підвищити рівень довіри платників, що, у свою чергу, матиме позитивний вплив на своєчасність оплат членських внесків а також зменшить частку сумнівної заборгованості, що, на мою думку, компенсує витрати, які понесе підприємство у зв'язку із встановленням та обслуговуванням платіжного терміналу.

Шляхи оптимізації витрат на персонал. Оскільки витрати на заробітну плату становлять основну частину витрат ГБОК «ХХХ», існує потреба оптимізації заробітної плати.

Усі працівники працюють за трудовим договором, при цьому підприємство оплачує ЄСВ у розмірі 22% від нарахованої заробітної плати (8,41% для інваліда), а також із заробітної плати працівників вираховується 18% податку із доходів фізичних (за винятком сумісника, що має податкову соціальну пільгу) осіб та 1,5% військового збору. Штатним розписом підприємства передбачається наявність 3 штатних одиниць сторожів, 0,5 голови, 0,25 бухгалтера. Для того щоб зменшити кількість податків та внесків із заробітної плати, працівники підприємства можуть стати фізичними-особами підприємцями і зареєструватися платниками єдиного податку.

Обрати 3 групу оподаткування можуть ФОП (пп.3 п. 291.4 ПКУ)[8]:

- з будь-якою кількістю найманих робітників, або з їх відсутністю;
- обсяг доходу яких не перевищує встановлені ліміти на поточний рік;
- діяльність яких допускається чинним Законом.

03.11.2023 року Верховна Рада ухвалила Держбюджет на 2023 рік. У 2023 році максимальний річний ліміт для єдинників наступний:

1 група –1 118 900 грн;

2 група –5 587 800 грн;

3 група –7 818 900 грн.

Ці межі доходу прив'язані до мінімальної заробітної плати. З 01.01.2023 року місячний розмір зарплати –6700 грн. і змінюватися не буде.

ФОП на 3 групі оподаткування без найманих робітників сплачує:

- єдиний податок 3% або 5%.
- ЄСВ за себе;
- ПДВ, за умови що він зареєстрований як платник ПДВ.

Для того, щоб обґрунтувати економічну вигоду від запропонованої схеми, складено порівняльну таблицю.

Вихідні дані:

Мінімальна ЗП - 6700 грн. (припустимо, що вона не змінюватиметься протягом року).

Кількість працівників – 3 охоронця із посадовим окладом 6700 грн., голова із посадовим окладом 6700 грн., є сумісником і має інвалідність, бухгалтер із посадовим окладом 1675 грн., є сумісником.

Таблиця 3.1.

Розрахунок оптимізації витрат при переході на спрощену систему оподаткування та звітності*

	Працівники працюють за трудовим договором, грн	Із ФОП на 3-й групі єдиного податку за ставкою 5% заключені договори про надання відповідних послуг, грн
ЗП до виплати	$6700 \cdot 4 + 1675 - 5125,5 - 427,12 = 22922,38$	22922,38
ЄСВ	$(6700 \cdot 3 + 1675) / 22\% + 6700 \cdot 8,41\% = 5353,97$	= $6700 \cdot 3 \cdot 22\% = 4422$ (оскільки двоє працівників є зовнішніми сумісниками, ЄСВ за себе вони не сплачують)
ПДФО	$(6700 \cdot 4 + 1675) \cdot 18\% = 5125,5$	-
Військовий збір	$(6700 \cdot 4 + 1675) / 1,5\% = 427,12$	-
Єдиний податок	-	1435,58
Разом, грн.	33828,97	= $1435,58 + 22922,38 + 4422 = 28779,96$

*Розраховано автором

Таким чином можна зменшити витрати на 5049 гривень щомісяця.

Крім оптимізації витрат, перехід на договірні відносини має наступні переваги:

- Оплачується не процес праці, а результат.
- Результат визначається по закінченню роботи.
- результат оформляється актами здачі-приймання виконаних робіт (наданих послуг);
 - оплата проводиться на підставі актів;
 - фізична особа, що виконує роботу (що надає послуги), не підкоряється правилам внутрішнього трудового розпорядку, сама організує свою роботу й виконує її на власний ризик;
- підприємство не повинна додержуватися трудового законодавства.

Таким чином не буде необхідності вести особові справи, журнал обліку робочого часу, зберігати належним чином трудові книжки, нараховувати лікарняні тощо. Це є особливо актуально для досліджуваного підприємства, оскільки штатним розписом не передбачено наявності бухгалтера на повну ставку і бухгалтер поєднує обов'язки не лише власне бухгалтера, а і кадровика та касира.

- Реєстрація ФОП дає можливість фізичній особі надавати послуги різним організаціям, підприємствам в межах зареєстрованих видів діяльності
- Відпадає необхідність нараховувати працівнику оплату, яка має бути не меншою ніж мінімальна заробітна плата, таким чином розраховане зменшення витрат не є кінцевим.
- Наведений вище розрахунок актуальний для ставки ЄП 5%. На період дії воєнного стану існує ще спецгрупа єдиного податку, яка також належить до 3 групи. Однак вона тимчасова, а особливості оподаткування на ній визначені п. 9 підзрозд. 8 Перехідних положень ПК. На спецгрупі можуть перебувати як фізособи, так юрособи. Для того, щоб обрати спрощену систему оподаткування зі сплатою єдиного податку за ставкою 2 % доходу, необхідно подати Заяву про застосування спрощеної системи оподаткування (F/J0102003) до контролюючого органу[8].

Згідно вимог Закону №2142-ІХ суб'єкт господарювання вважається платником єдиного податку третьої групи за ставкою 2 % доходу:

з 1 квітня 2022 року – у разі подання заяви до 1 квітня 2022 року;

з наступного робочого дня після подання заяви – у разі подання заяви починаючи з 1 квітня 2022 року.

Платники ЄП за ставкою 2% мають календарний місяць податковим звітним періодом.

Оскільки один із працівників вже є зареєстрованим платником ЄП 3-ї групи і не є новоствореним, він може подати до контролюючого органу заяву про зміну ставки.

При цьому, у заяві про зміну ставки суб'єкти господарювання:

- не заповнюють розділ 5.1 «Обрання або перехід на спрощену систему оподаткування»;
- зазначають у розділі 5.2 «Зміна ставки та групи» у полі «зі ставки» діючу ставку у розмірі 3 або 5 відсотків, а у полі «на ставку» – обрану ставку у розмірі 2 відсотки доходу.

Для порівняння – при обранні ставки 2% сума єдиного податку становитиме 558 грн на місяць для усіх працівників ГБОК ХХХ.

Є також негативні сторони запропонованої моделі:

- Працівник є соціально-незахищеним
- Виникає необхідність разом із звітністю для ГБОК «ХХХ» подавати звітність для кожного ФОП окремо (щоквартально подається декларації єдиного податку 3 група). Поряд із тим загальновідомою є практика, коли бухгалтер готує та подає звітність по податкової служби і для ФОП.

- Кожен працівник змушений буде оплачувати самостійно ЄСВ та ЄП за себе, що може бути обтяжливо для працівника а також може зумовити супутні банківські витрати

- Дані відносини мають ознаки трудових. На початку лютого 2022 року уряд зареєстрував у Верховній Раді законопроект №5054, який має припинити використання цивільно-правових відносин (роботу за допомогою ФОП) замість найму працівників. Якщо депутати ухвалять цей законопроект, то роботодавці та їхні працівники, оформлені як ФОП, а також фрилансери та деякі підприємці матимуть лише три місяці на закриття ФОПів та оформлення трудових відносин.

- Для реєстрації потрібна згода та безпосередня участь фізичної особи.

3.2. Розробка проектів комерційної діяльності кооперативу

Законодавством України встановлено право неприбуткових організацій займатися підприємницькою прибутковою діяльністю. Умовою є те, що доходи

(прибутки) неприбуткових організацій повинні використовуватись лише для їх утримання та реалізації мети, завдань.

Зарплатний проект[60].

Виплата зарплати на картки набагато безпечніша та зручніша за готівкові розрахунки, адже останнім часом почастишали випадки нападів на бухгалтерів і касирів. Разом із тим під час воєнного стану може бути утрудненою своєчасна виплата заробітної плати працівнику бухгалтером готівкою.

Оскільки не всі працівники можуть погодитися на реєстрації ФОП по тим чи іншим причинам, варто глибше вивчити можливість налагодження виплати заробітної плати на картки.

Тариф на зарахування коштів на картки невеликий (комісія Приватбанку становить від 0,25% до 0,4% залежно від пакету). До того ж Зарплатний проект – це доказ під час будь-якої перевірки, що Ви не платите зарплату в конвертах[60].

Співробітники зможуть безкоштовно знімати готівку в будь-якому банкоматі країни, а також банках-партнерах.

Власний процесинговий центр дозволяє нам зараховувати зарплату в режимі он-лайн, одразу після надання відомості в рамках одного операційного дня.

Таблиця 3.2

Тарифи для зарахування коштів на картки через Приватбанк[60]

Тарифи

Пакет «Лояльний»	Комісія за РКО в разі зарахування через Приват24: 0,25%*. Комісія за РКО в разі зарахування через співробітників банку: 0,50%
Пакет «Класичний»	Комісія за РКО в разі зарахування через Приват24: 0,40%. Комісія за РКО в разі зарахування через співробітників банку: 0,50%
Випуск і обслуговування зарплатної картки	Безкоштовно

* Для підприємств із чисельністю від 100 осіб зарахування безкоштовне за наявності продуктів банку, а також безкоштовна картка рівня Platinum для керівників.

Переваги зарплатного проекту саме для ГБОК «XXX» та його працівників:

- Спрощується процес виплати заробітної плати і схема розрахунків зі співробітниками.
- Економія на комісійній винагороді - тарифи за зарахування коштів на картки співробітників нижчі за комісію при отриманні коштів в касі банку.
- Скорочення часу, який витрачається бухгалтером для транспортування та виплати грошових коштів.
- Можливість віддаленого обслуговування зарплатного проекту за допомогою системи інтернет-банкінгу.
- Можливість кредитування співробітників організації (співробітники отримують можливість скористатися кредитом, який буде автоматично погашено при зарахуванні зарплати).

Переваги для співробітників наступні:

- Отримання всіх видів виплат – заробітної плати, авансів, премій, лікарняних.
- Зручне користування картою – кошти доступні під час перебування на лікарняному або у відпустці чи відрядженні в будь-якому місті чи країні.
- Використання картки як в Україні, так і за її межами (крім випадків, коли ЗП проект відкритий на базі національної платіжної системи).
- Можливість одержання додаткових доходів у вигляді процентів, що нараховуються на залишок коштів на рахунку.
- Поповнення карткового рахунку готівкою та отримання на картковий рахунок переказів.
- Випуск додаткових до карткового рахунку карток для членів родини, у тому числі – для дітей із встановленим лімітом витрат.
- Участь в акціях, що проводяться платіжними системами та користування привілеями держателів платіжних карток.
- Надійний захист коштів – при втраті картки достатньо її заблокувати, отримати нову та продовжити користування коштами в повному обсязі.

- Можливість отримання кредиту.

Процедура відкриття зарплатного проекту досить проста: щоб виплачувати зарплату співробітникам на карткові рахунки в банку, підприємство укладає з банком договір на обслуговування зарплатного проекту. На етапі відкриття індивідуальних карткових рахунків співробітникам підприємства кожен із співробітників повинен надати свій громадянський паспорт і довідку про присвоєння ідентифікаційного коду.

Банки пропонують в рамках зарплатних проектів різні типи платіжних карт, проте найбільш поширені карти, які відкриваються всім співробітникам, - це Visa Electron і MasterCard Maestro. Справа в тому, що це найдешевші карти міжнародних платіжних систем - відкриття і річне обслуговування однієї такої карти обійдеться роботодавцю досить дешево[60].

Хоч і ГБОК «ХХХ» обслуговується Приватбанком, зарплатний проект може бути і в будь-якому іншому банку, якщо умови його є вигіднішими. Проте працівники підприємства на даний час користуються продуктами Приватбанку і вірогідно не заперечуватимуть одержання заробітної плати саме на картки Приватбанку. У додатку Приват24 є можливість підключення вже існуючої картки для виплат до зарплатного проекту.

Комерційна діяльність неприбуткової організації.

Законодавством України встановлено право неприбуткових організацій займатися підприємницькою прибутковою діяльністю. Умовою є те, що доходи (прибутки) неприбуткових організацій повинні використовуватись лише для їх утримання та реалізації мети, завдань.

Прибуток можна отримувати, наприклад, з надання послуг автовласникам ремонту або обслуговування автомобілів, а також від здачі в оренду гаражів.

У разі коли кооператив веде крім основної ще й підприємницьку діяльність, повинна вестися окрема бухгалтерія. Якщо фінансові кошти, отримані від комерційної та некомерційної діяльності не будуть обліковуватися роздільно, цільові внески членів кооперативу потраплять під оподаткування.

Оскільки усі гаражні бокси є приватизованими та члени гаражного кооперативу самостійно урегульовують відносини із орендарями, є можливість надання послуги платної стоянки автомобілів, які не належать членам ГБОК ХХХ. На території кооперативу можливе розміщення до 8 легкових автомобілів без утруднення транспортного сполучення.

На всій території Львівської міської територіальної громади діє система платного паркування, а сама громада поділена на 5 зон.

Основні тарифи[60]:

- спеціально обладнані майданчики у I-ій зоні паркування (вул. Валова, Вернісаж) вартість – 30 грн/год.
- відведені майданчики для паркування у I-ій зоні паркування: вартість – 20 грн/год.
- відведені майданчики для паркування у II-ій зоні паркування: вартість – 15 грн/год.
- відведені майданчики для паркування у III-ій зоні паркування: вартість – 10 грн/год.
- відведені майданчики для паркування у IV-ій зоні паркування: вартість – 5 грн/год.
- майданчики для паркування туристичного автотранспорту: вартість – 80 грн/год.

Тарифи для мешканців.

У робочі дні з 8.00 год. до 20.00 год. для мешканців 1-ї, 2-ї, 3-ї, 4-ї зони паркування встановлюється:

- пільгова плата за паркування – не більше 3 грн. за кожну годину;
- пільговий абонемент на користування майданчиками для паркування на 1 місяць – не більше 590 грн.;
- пільговий абонемент на користування майданчиками для паркування на 3 місяці (до 300 год. паркування) – не більше 800 грн.;
- пільговий абонемент на користування майданчиками для паркування на 6 місяців (до 600 год. паркування) – не більше 1400 грн.

Таким чином найдешевшим є пільговий абонемент на 6 місяців – 7 грн. 77 коп. за день і найдорожчими є тарифи на спеціально-обладнаних майданчиках у центральній частині міста.

Оскільки ГБОК «ХХХ» знаходиться у спальному районі міста, економічно - обґрунтованою є ціна близько 10 грн за добу. Це дозволить отримати до 2400 грн. доходу щомісяця.

Економія електроенергії.

Споживачами електроенергії є власне гаражні бокси, а також місця загального користування. Територія гаражного кооперативу освітлюється 20 ліхтарями. Крім того близько 10 ламп є у приміщенні охорони.

Рис. 3.4. Динаміка споживання електроенергії ГБОК «ХХХ», кВт

Як видно із рис. 3. 4. споживання електроенергії залежить від пори року. В середньому витрати на електроенергію становлять близько 5 тис. грн. на місяць.

Найефективніший та найбільш доступний для всіх способ заощадження бюджету на оплаті електроенергії – це заміна ламп розжарювання на більш економічні LED та люмінесцентні лампи.

Зокрема, при заміні звичайних лампочок на енергоощадні електроспоживання знижується в 5-7 разів (на 75-80%), оскільки їхня світлова віддача в середньому в 5 разів більша. 100 Вт лампочку можна замінити енергоощадною потужністю 12-20 Вт. Строк служби звичайної лампи розжарювання становить 1-1,5 тис. годин, енергоощадна лампа прослужить 10 тис. годин, LED-лампа - до 50 тис. годин. Так, залежно від кількості ламп,

потужності та часу їхнього горіння, в середньому можна зекономити від 50 до 100 кВт-год електроенергії в місяць.

Вартість LED-лампи 12 Вт (з низьким світловим потоком - аналог 100 Вт) в середньому становить 100 - 115 грн., звичайна лампочка розжарювання коштує 6,50 грн. Отже, щоб перекрити строк служби LED-лампи нам необхідно 50 штук звичайних ламп, а це в свою чергу - 325 грн. (6,50 x 50)..

Споживання ж електроенергії у світлодіодної лампи менше у 8 разів за рахунок меншої споживаної потужності.

Разом із тим це може скоротити навантаження на енергосистему України, що особливо актуально під час воєнної агресії із боку Російської Федерації.

Висновки за розділом 3

Внутрішній контроль є неодмінною складовою управління, без якої не може злагоджено та повноцінно функціонувати жодний суб'єкт господарювання, зокрема й неприбуткові організації. Рекомендується провести внутрішній. Сформовано ряд окремих рекомендацій щодо його проведення.

Оскільки бухгалтер ГБОК «XXX» працює переважно дистанційно із неповною зайнятістю та виконуючи при цьому обов'язки касира та кадровика, виникає потреба мінімізувати готівкові розрахунки. Для цього запропоновано наступні рішення:

- Встановлення РРО, оскільки згідно чинного законодавства прийом оплат за спожиту електроенергію при веденні неприбутковою організацією комерційної діяльності це є обов'язково
- Встановлення платіжного терміналу для можливості безготівкового розрахунку, що, у свою чергу, дозволить збільшити довіру членів гаражного кооперативу і збільшить своєчасність оплати членських внесків
- Встановлення програмного забезпечення що автоматизує роботу не тільки бухгалтерії

- Зарплатний проект для можливості дистанційно виплачувати заробітну плату працівникам або перехід працівників на 3-тю групу ЄП як фізична особа підприємець із подальшим заключенням договорів із надання відповідних послуг

Запропоновано кілька шляхів оптимізації витрат:

- Заклучення договорів про надання охоронних, бухгалтерських та інших послуг із фізичними особами-підприємцями замість трудового договору

- Заміна звичайних лампочок на енергоощадні.

Також пропонується разом із некомерційною діяльністю, підвищити доходи через надання комерційних послуг. Як приклад приведено можливість надання платної стоянки для легкових автомобілів.

ВИСНОВКИ

Неприбуткові організації відіграють важливу роль в реалізації соціальної програми держави а також займають особливе місце в ринковій економіці.

Досвід демократій світу свідчить, що громадянське суспільство не може існувати без розвинутої мережі неприбуткових, насамперед, неполітичних, об'єднань громадян, яка забезпечує участь широких кіл громадськості в процесі розвитку. Такі об'єднання виконують функції посередника між державою і різними соціальними групами, захищаючи їхні права й інтереси; вони запобігають монополізації державою політичної, економічної та інших сфер життя суспільства, забезпечуючи громадський контроль за діяльністю держави і її структур.

Не маючи за мету одержання прибутку, вони перерозподіляють ті, які є, і створюють додаткові фінансові, матеріальні, інтелектуальні та інші ресурси, спрямовані на задоволення приватних і суспільних інтересів.

Завдяки таким об'єднанням громадськість також презентує державі власний погляд на різні проблеми – соціальні, культурні, економічні та ін.

Громадські організації в Україні досить активно розвинули свою діяльність за останнє десятиріччя, і зараз відзначаються великою кількістю на терені України, розвинутими видами діяльності, потужним професійним складом з багатим досвідом суспільної роботи та активними відносинами з партнерами з інших країн.

Сьогодні законодавство України щодо правового статусу неприбуткових організацій потребує удосконалення. Господарський кодекс України не визначає поняття “неприбуткові організації” та не подає чіткого переліку їх видів, не встановлює вичерпного переліку суб'єктів та не виокремлює чітке визначення критеріїв неприбуткової господарської діяльності. Відсутність єдиного підходу до розуміння поняття неприбуткової чи некомерційної організації створює проблеми під час визначення господарських організацій, які мають право на отримання зазначеного статусу.

Обов'язковою умовою для неприбуткових організацій є використання своїх доходів (прибутків) виключно для фінансування видатків на своє утримання, реалізації мети (цілей, завдань) та напрямів діяльності, визначених установчими документами.

Форми неприбуткових організацій є різними, залежно від цілей створення, форм володіння майном, особливостей правового стану, можливостей здійснення підприємницької діяльності. Одним із різновидів організаційно-правових форм є гаражно-будівельний кооператив. Гаражні кооперативи є популярними організаціями, які дозволяють отримати у власність гараж, розташований в зручному місці міста. Гаражний кооператив створюється громадянами на добровільних засадах з метою забезпечення необхідних умов для збереження автомобілів. Придбання та використання майна у гаражно-будівельних кооперативах здійснюється за допомогою вступних, членських та інших внесків.

Проведене дослідження показало, що вимагають розв'язання такі проблеми неприбуткових організацій, як фінансова основа їх діяльності, складність створення та ліквідації, контроль за діяльністю з боку держави, суспільства, донорів. Державне регулювання мусить забезпечувати державний і громадський контроль за розподілом коштів, але не повинно підривати свободу діяльності сектора.

Переобтяжлива податкова звітність – одна з головних проблем неприбуткових організацій. НПО у переважній більшості – невеликі структури, мають дуже незначні надходження й видатки. Проте звітність таких організацій залишається такою ж, як і для великих організацій з потужними ресурсами і штатом, чи взагалі – як для підприємницьких організацій. Для ведення такої бухгалтерії потрібен кваліфікований спеціаліст із відповідною зарплатнею, але організація не може знайти на це кошти. Тому, на мою думку, слід спростити податкову звітність для невеликих організацій.

В процесі аналізу фінансової діяльності одного із гаражно-будівельних кооперативів встановлено, що для нормальної діяльності підприємства

членських внесків, які оплачуються членами гаражного кооперативу, є достатньо, але гостро стоїть проблема у несвоечасості здійснення оплат. Частина членів гаражного кооперативу не сплачує членські внески взагалі або сплачує нерегулярно. На жаль, ефективних важелів впливу на злісних боржників немає.

Альтернативним джерелом отримання фінансових коштів є надання послуг населенню, організаціям і установам. В Україні неприбуткові організації, як правило, не займаються підприємницькою діяльністю. Крім того джерелом фінансування могло би бути залучення коштів інвесторів, спонсорів, меценатів. Це так звані цільові членські внески. Дані кошти могли би бути призначені на купівлю або будівництво об'єктів, які надалі стають загальним майном кооперативу.

Але для інтенсивного залучення подібних засобів, необхідно створити певну привабливість їх вкладення і залучення. Це дало би змогу придбати власні основні засоби замість оренди, поліпшити благоустрій гаражного кооперативу, збільшити кількість охоронців для забезпечення надійного захисту майна.

Контроль є найважливішою ланкою в системі управління підприємством. За його допомогою відслідковується фактичний стан справ на підприємстві. На багатьох підприємствах немає відділу контролю та, навіть, ревізійної та наглядової ради. Така ситуація є і на досліджуваному підприємстві. Оскільки національне законодавство практично не регулює облік в неприбуткових організаціях, запропоновано провести внутрішній аудит, для чого створити ревізійну комісію із залученням бухгалтера. Внутрішній аудит рекомендовано проводити на регулярній основі.

Разом з тим існує необхідність удосконалення бухгалтерського обліку на підприємстві шляхом використання програмного забезпечення, касового апарату та безготівкового терміналу.

Запропоновано кілька шляхів оптимізації доходів і витрат, а саме перехід на договірні умови замість прийому працівників по трудовому договору,

використання енергоощадних ламп, здійснення комерційної діяльності за умови використання отриманих коштів виключно на забезпечення діяльності гаражного кооперативу.

Мети дипломної роботи досягнута – досліджено процеси формування, реєстрації та управління неприбуткової організації, а саме виробничого обслуговуючого кооперативу, ведення бухгалтерського обліку та складання фінансової звітності неприбуткових організацій, виявлено напрями удосконалення в умовах модернізації системи обліку, обґрунтовано наявні ризики втрати статусу неприбуткової організації, запропоновано шляхи оптимізації витрат досліджуваної неприбуткової організації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.99 р. № 996-XIV.
2. Закон України «Про кредитні спілки» від 20.12.01 р. № 2908-III, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
3. Закон України «Про кооперацію» від 01.07.2003 р. № 1087-IV зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
4. Господарський кодекс України від 16.01.03 р. № 436-IV, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
5. Цивільний кодекс України від 16.01.03 р. № 435-IV, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.rada.gov.ua.
6. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI// rada.gov.ua.
7. Постанова КМ України від 13.07.2016 № 440 «Про затвердження Порядку ведення Реєстру неприбуткових установ та організацій, включення неприбуткових підприємств, установ та організацій до Реєстру та виключення з Реєстру» (із змінами і доповненнями).
8. Порядок ведення касових операцій в національній валюті в Україні: Затв. постановою Правління НБУ від 13.10.97 № 334 // Все про бухгалтерський облік. – 1998. – № 56.
9. Інструкція зі статистики заробітної плати: Затв. наказом Міністерства статистики України від 11.12.95 № 323 // Бюл. нормативних актів міністерств і відомств України. – 1996. – № 3.
10. НП(С)БО 1 – Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Мінфіну від 07.02.2013 р. № 73.
11. П(С)БО 25 – Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 «Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва», затверджене наказом Мінфіну від 25.02.2000 р. № 39.

12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку (НП(С)БО) 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене наказом Міністерства фінансів від 07.02.2013 р. № 73.
13. Лист ДПУ № 10541/10/15-1217 від 10.09.98 «Про сплату податку на прибуток гаражними кооперативами та садівничими товариствами».
14. Височан О. О. Небюджетні неприбуткові організації в Україні: поняття, класифікація, законодавче регулювання / О. О. Височан // Економічний вісник Запорізької державної інженерної академії. – 2017. – Вип. 3. – С. 142-147.
15. Височан О.О. Облікові нюанси діяльності садівничих товариств / О.О. Височан // Стратегії та інновації: актуальні управлінські практики: матеріали III Міжнародної науковопрактичної конференції (28 квітня 2018 р., м. Кривий Ріг). – Кривий Ріг: ДонНУЕТ ім. Михайла Туган-Барановського, 2018. – С. 29-31.
16. Голубнича Г. П. Економічний аналіз: навч. посіб. / Г. П. Голубнича, І.Л. Панасенко. – Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2008. – 309 с.
17. Габрук О. Неприбуткові організації. // Вісник податкової служби України - 1999 р., №7. - С.10-12.
18. Гаражний кооператив: організація, внески, статут (kafedra.com.ua) <https://kafedra.com.ua/garazhnyj-kooperatyv-organizatsiya-vnesky-statut/>.
19. Глебова Н. В. Облік у неприбуткових організаціях : конспект лекцій / Н. В. Глебова, І. Г. Волошан. – Харків : Вид. ХНЕУ, 2011. – 132 с. (Укр. мов.)// <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/7853/1/>.
20. Гаражний кооператив – що це, у чому його переваги і як створити кооператив? (gordonua.com) // <https://gordonua.com/ukr/news/money/-garazhnyj-kooperativ-shcho-tse-u-chomu-jogo-perevagi-i-jak-stvoriti-kooperativ-446804.html>.
21. Дикань Л.В., Воїнова Т.С., Бережний Є.Б. Деякі аспекти оподаткування в Україні. // Фінанси України - 1999 р., №4, с. 107-112.
22. Звіт про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації: правила складання / Електронне подання звітності REPORT від ЛІГА:ЗАКОН (ligazakon.net).

23. Земельний податок на 2022 рік (kaylask.lviv.ua)
<https://kaylask.lviv.ua/zemelnij-podatok-2022-rozmir-pilgi-vidpovidalnist/#page-content>.
24. Звітність громадських, неприбуткових організацій. Облік 2022 (gc.ua)
<https://gc.ua/uk/zvitnist-gromadskih-organizacij-shho-i-koli/>.
25. Контроль у неприбуткових організаціях/ Толмачова Алла / Київ, 97 ст. Microsoft Word - Rozd_2_.doc (knute.edu.ua).
26. Левицька С. О. Облік та контроль діяльності неприбуткових організацій: Монографія. – Рівне: НУВГП, 2005. – 340 с.
27. Мета створення неприбуткової організації - юридичні нюанси (uny.org.ua)
<https://www.uny.org.ua/dopomoga/registration-actions/meta-ta-czili-nepributkovoyi-organizacziyi/>.
28. Неприбуткові організації та їх значення в реалізації соціальної політики держави / А А Халецька / Державне управління: удосконалення та розвиток №3 2010 (nauka.com.ua).
29. Неприбуткова організація: вимоги для реєстрації та перебування (tax.gov.ua) <https://tr.tax.gov.ua/zahodi-dlya-platnikiv/479438.html>.
30. Неприбуткові організації: бухгалтерський облік (golovbukh.ua)
<https://www.golovbukh.ua/article/7552-nepributkov-organizats-buhgalterskiy-oblk>
31. Неприбуткові організації: облік та оподаткування (dtki.ua)
<https://news.dtki.ua/taxation/common/40342-nepributkovi-organizaciyi-oblik-ta-opodatkuvannya>.
32. Проблеми визначення поняття «неприбуткова організація» у термінологічній базі норм різних галузей права / Мелех Л. В., Візник О. В., Львів: - 2015.-140 с.
33. Практичні поради з питань бухгалтерського обліку та звітності в обслуговуючих кооперативах. Посібник. – К. : ТОВ «Софія». – 2012. – 140 с.
34. Про Реєстр неприбуткових установ та організацій (uteka.ua)
<https://uteka.ua/ua/publication/news-14-ezhednevnyj-buhgalterskiy-obzor-39-pro-reyestr-nepributkovix-ustanov-ta-organizacij>.

35. Прибуткова діяльність неприбуткових організацій: чи можливо та на яких умовах? (pravdop.com) <https://pravdop.com/ua/publications/kommentarii-zakonodatelstva/pribilnaya-deyatelnost-ne-pribilnih-organizacij-vozmozhno-i-na-kakih-usloviyah/>.
36. Приватбанк Режим доступу :<https://privatbank.ua>.
37. Регулювання трудових відносин по-новому: ФОПам починати хвилюватися? Економічна правда (epravda.com.ua) <https://www.epravda.com.ua/projects/regulation/2021/03/17/671982/>.
38. Розвиток кооперації після проголошення незалежності України : MegaLib.com.ua. http://megalib.com.ua/content/1201__4_Rozvitok_kooperacii_pislya_progoloshenny_a_nezalejnosti_Ukraini.html.
39. Сівак О., Осейко Н. Бухгалтерський облік за допомогою персонального комп'ютера – К.: РВО «Поліграфкнига», 1993. – 320 с.
40. Сук Л. К. Організація бухгалтерського обліку: підручник / Л. К. Сук, Л. П. Сук. – Київ: Каравела, 2009. – 624 с.
41. Статут ГБОК «XXX».
42. Український бухгалтерський тижневик «Дебет-Кредит» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://dtkr.com.ua/debet/ukr/2001/18/18pr24.html>.
43. Хмелевський І. Неприбуткові організації: знайомимося ближче// Податки&Бухоблік, травень, 2012,- №44.
44. Хом'як Р. Л. Національні стандарти бухгалтерського обліку в Україні: Навчальний посібник. –Л.: Інтеллект-Захід, 2000. –442 с.
45. Як зареєструвати гаражний кооператив - реєстрація статуту гаражного кооперативу, допомога юриста компанії Правова Допомога (pravdop.com) <https://pravdop.com/ua/registraciya-garazhnogo-kooperativa/>.
46. Як зекономити електроенергію на заміні лампочок (jkg-portal.com.ua) <http://jkg-portal.com.ua/ua/publication/one/-osvtlennja-perevagi-nedolki-jenergooshadnih-lamp-45420>.
47. <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=114>.

48. <https://gc.ua/uk/zvitnist-gromadskix-organizacij-shho-i-koli/>.
49. https://bz.ligazakon.ua/ua/magazine_article/BZ011213 N 45-46.
50. <https://ain.business/2021/05/26/yak-vstanovyty-pos-terminal-u-magazyni/>.
51. <https://buhplatforma.com.ua/article/7552-nepributkov-organizats-buhgalterskiy-oblk>».
52. <https://nobili.ua/news/blog/features-of-taxation-2/>.
53. <https://report.ligazakon.net/neprybutkov/>.
54. <https://bizreview.com.ua/garazhnij-kooperativ-statut-prava-organizatsiya-garazhnogo-kooperativu/>.
55. <https://if.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/626489.html>.
56. <https://business.dia.gov.ua/handbook/finansovij-menedzment/so-take-zarplatnij-proekt>.
57. <https://news.dtkr.ua/state/cash-handling/39129-osoblivosti-zastosuvannya-rro-nepributkovimi-organizacijami>.
58. <https://privatbank.ua/business/zarplatnyj-projekt>.
59. <https://privatbank.ua/business/platezhnyy-terminal>.
60. <https://privatbank.ua/business/small-and-medium/acquiring>.
61. <https://tr.tax.gov.ua/media-ark/news-ark/604562.html>.

Додатки

Додаток А1

Таблиця 1.1.

Класифікація неприбуткових організацій за групами та ознаками неприбутковості*

Види неприбуткових організацій	Структура ознаки	Перелік доходів, звільнених від оподаткування (п. 157.1–157.11 ПКУ)
а) органи державної влади України, органи місцевого самоврядування та створені ними установи або організації, що утримуються за рахунок коштів відповідних бюджетів	0001 0002 0003 0004	кошти або майно, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань; пасивні доходи; кошти або майно, які надходять до таких неприбуткових організацій як компенсація вартості отриманих державних послуг, у тому числі доходи державних навчальних закладів, отримані від виготовлення та реалізації товарів, виконання робіт, надання послуг, у тому числі від надання платних послуг, пов'язаних з їх основною статутною діяльністю; дотації або субсидії, отримані з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх отримувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін
б) благодійні фонди і благодійні організації; громадські організації, створені з метою надання реабілітаційних, фізкультурно-спортивних для інвалідів (дітей-інвалідів) та соціальних послуг, правової допомоги тощо	0005 0006	кошти або майно, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань; пасивні доходи; кошти або майно, які надходять таким неприбутковим організаціям від ведення їх основної діяльності, з урахуванням положень п. 157.13 ПКУ; дотації або субсидії, отримані із державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством з метою зниження рівня таких цін
творчі спілки; політичні партії; громадські організації інвалідів, спілки громадських організацій інвалідів та їх місцеві осередки	0007 0008 0011	кошти, які надходять до кредитних спілок або пенсійних фондів у вигляді внесків на недержавне пенсійне забезпечення або внесків на інші потреби, передбачені
в) кредитні спілки, пенсійні фонди, створені в порядку,	0009 0010	кошти, які надходять до кредитних спілок або пенсійних фондів у вигляді внесків на недержавне пенсійне забезпечення або внесків на інші потреби, передбачені

визначеному відповідними законами		законом; доходи від здійснення операцій з активами (у тому числі пасивні доходи) недержавних пенсійних фондів та кредитних спілок, за пенсійними вкладками (внесками), рахунками учасників фондів банківського управління відповідно до закону з цих питань; дотації або субсидії, отримані з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін
г) інші, ніж визначені в підпункті «б», юридичні особи, діяльність яких не передбачає отримання прибутку згідно з нормами відповідних законів	0011	разові або періодичні внески, відрахування засновників і членів; кошти або майно, які надходять таким неприбутковим організаціям від провадження їх основної діяльності та у вигляді пасивних доходів; дотації або субсидії, отримані з державного або місцевих бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін
г) спілки, асоціації та інші об'єднання юридичних осіб, створені для представлення інтересів засновників (членів, учасників), що утримуються лише за рахунок внесків таких засновників (членів, учасників) та не провадять господарську діяльність, за винятком отримання пасивних доходів	0012	разові або періодичні внески засновників і членів; пасивні доходи; дотації або субсидії, отримані з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, що надаються таким неприбутковим організаціям відповідно до умов міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана ВРУ, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін
д) релігійні організації, зареєстровані в порядку, передбаченому законом	0013	кошти або майно, які надходять безоплатно або у вигляді безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань; будь-які інші доходи від надання культових послуг, а також пасивні доходи
е) житлово-будівельні кооперативи та об'єднання	0015	доходи, отримані у вигляді внесків, коштів або майна, які надходять таким неприбутковим організаціям для забезпечення потреб їх основної діяльності та у вигляді пасивних доходів

співвласників багатоквартирного будинку		
є) професійні спілки, їх об'єднання та організації профспілок, а також організації роботодавців та їх об'єднання, утворені в порядку, визначеному законом	0016	доходи, отримані у вигляді вступних, членських та цільових внесків, відрахувань коштів підприємств, установ і організацій на культурно-масову, фізкультурну та оздоровчу роботу, безповоротної фінансової допомоги чи добровільних пожертвувань і пасивних доходів, а також вартість майна та послуг, отриманих первинною профспілковою організацією від роботодавця згідно з положеннями колективного договору (угоди), з метою забезпечення умов діяльності такої профспілкової організації відповідно до ст. 42 Закону України «Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності»

*<https://dspace.uzhnu.edu.ua>

Додаток А2

Таблиця 1.2.

Законодавчі документи, що регулюють діяльність неприбуткових організацій*

Вид неприбуткової організації	Законодавчий документ, що регулює діяльність неприбуткових організацій
Благодійні організації	Закон України від 05.07.2012р. № 5073-VI "Про благодійну діяльність та благодійні організації"
Релігійні організації	Закон УРСР від 23.04.1991р. № 987-XII "Про свободу совісті та релігійні організації"
Творчі спілки	Закон України від 07.10.1997р. № 554/97-ВР "Про професійних творчих працівників та творчі спілки"
Громадські об'єднання, політичні партії, творчі спілки, релігійні організації, благодійні організації, пенсійні фонди	Закон України від 22.03.2012р. № 4572-VI "Про громадські об'єднання"
Садові, дачні, гаражні кооперативи, житлово-будівельні кооперативи*	Закон України від 10.07.2003р. № 1087-IV «Про кооперацію»
Об'єднання співвласників багатоквартирного будинку, асоціації власників жилих будинків	Закон України від 29.11.2001р. № 2866-III "Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку"
Професійні союзи, їх об'єднання та організації профспілок, утворені в порядку, визначеному законом	Закон України від 15.09.1999, № 1045-XIV "Про професійні спілки, їх права та гарантії діяльності"
Сільськогосподарські обслуговуючі кооперативи, кооперативні об'єднання сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів	Закон ВР України від 17.07.1997р. № 469/97-ВР "Про сільськогосподарську кооперацію"

*<https://dspace.uzhnu.edu.ua>